

NOTA

ZOUTLEEUW – RAVELIJN BUFFERBEKKEN

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBEELLEN,
E. DIRIX, A. SYS, E. AUDENAERT
E. KEERSMAEKERS & K. BOUCKAERT

APRIL-MEI 2018

Titel

Nota zonder ingreep in de bodem. Zoutleeuw – Ravelijn bufferbekken

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix,
Annelien Sys, Evelien Audenaert, Emma Keersmaekers & Kevin Bouckaert

Opdrachtgever

Extensa Group

Projectnummer

2018D85

Plaats en datum

Kortenaken, 16 mei 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018D85

ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige en toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>8</i>
3	Reeds verstoorde & onderzochte zones	11
3.1	<i>Verstoorde zones.....</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Onderzochte zones.....</i>	<i>11</i>
4	Bureauonderzoek	14
4.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>14</i>
4.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>18</i>
4.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>22</i>
4.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>30</i>
5	Resultaten bureauonderzoek	31
5.1	<i>Algemeen</i>	<i>31</i>
5.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>31</i>
5.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>32</i>
5.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>33</i>
6	Bibliografie	34
7	Figurenlijst.....	35
8	Plannenlijst.....	36

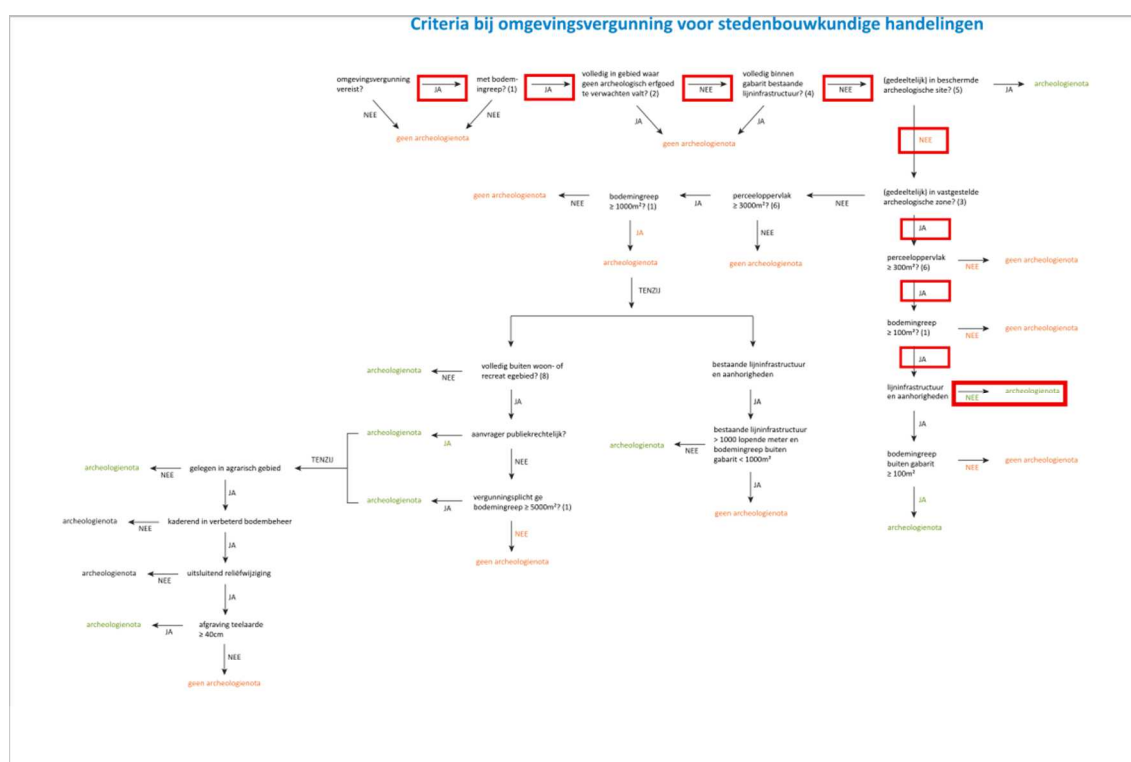
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een nota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De nota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een nota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een **archeologische zone** of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

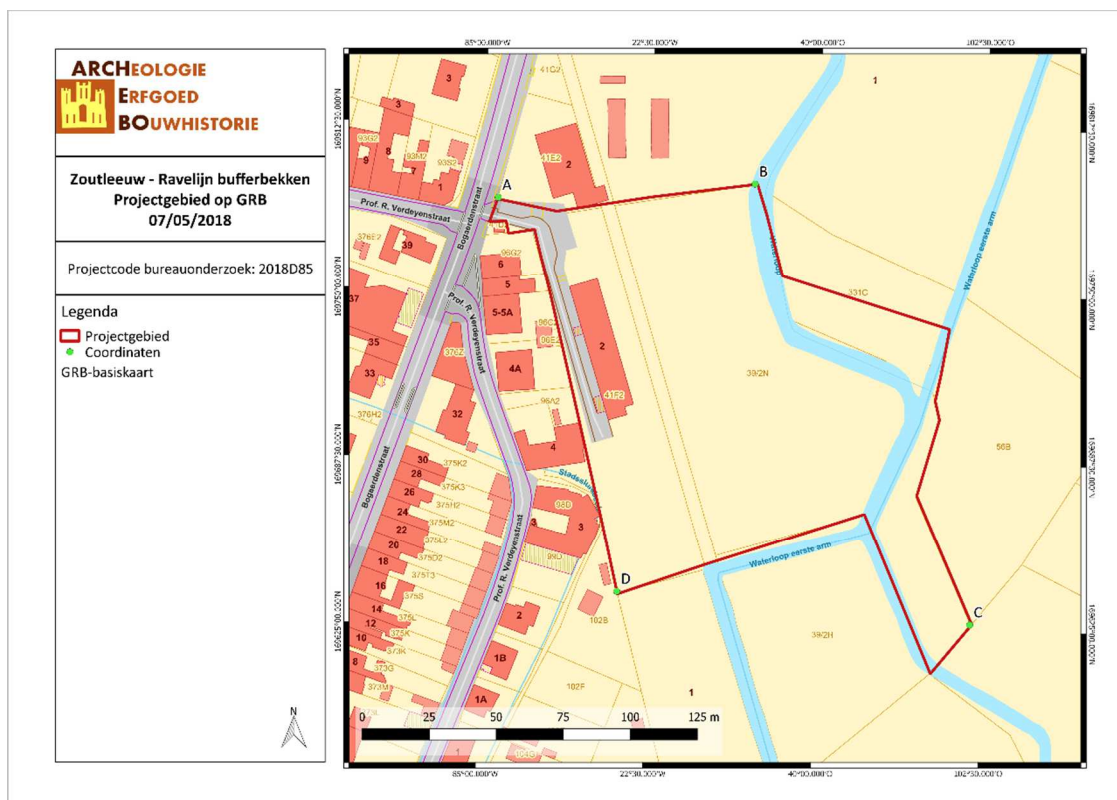
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Extensa Group een nota opgemaakt voor de aanvulling op archeologienota ID 1511. De uitbreiding omvat een bufferbekken en fietspadstrook.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in april-mei 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Extensa Group, was Philip Pieters. In de onderhavige nota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

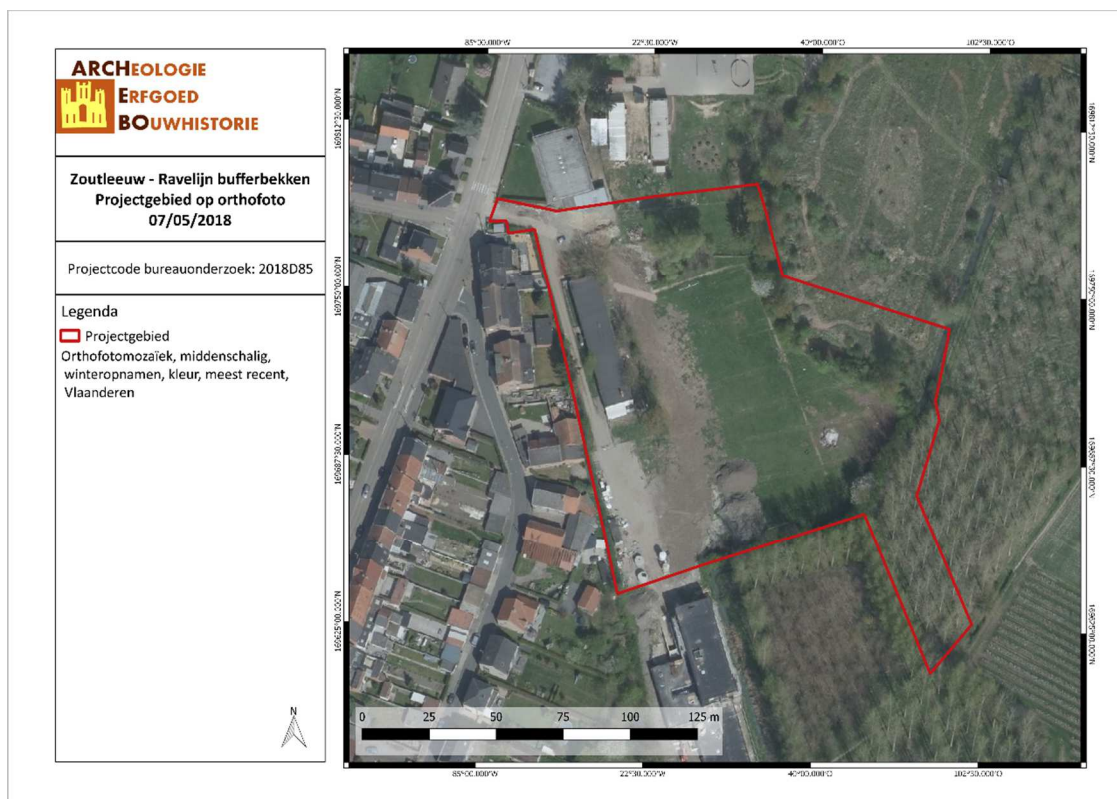
Administratieve fiche	
Naam site:	Zoutleeuw – Ravelijn bufferbekken
Onderzoek:	Nota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Zoutleeuw, naast Budingenweg 2
Kadaster:	Zoutleeuw, Afd. 1, Sct. C, nrs. 39n2(deel), 41f2(deel) en 331c(deel)
Coördinaten:	A X 202019.760
	Y 169664.789
	B X 202044.845
	Y 169701.555
	C X 202058.833
	Y 169627.630
	D X 202044.402
	Y 169609.884
Opdrachtgever:	Extensa Group Tour & Taxis Havenlaan / Av. du Port 86c b316 1000 Brussels
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken
ID-nummer bureaustudie	ID 1511
Projectcode bureauonderzoek:	2018D85
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Extensa Group
Grootte projectgebied:	Ca. 1 308,7m ²
Uitvoeringsperiode:	Van 26 april tot 16 mei 2018
Reden van de ingreep	Uitbreiding van een verkavelingsaanvraag met een bufferbekken.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling, overstromingsgebied, bufferbekken...

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

ZOB/18/05/07/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

ZOB/18/05/07/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze nota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Deze nota kan enkel uitgevoerd worden na het kappen van de bestaande bomen. De stronken van de bomen dienen pas verwijderd te worden tijdens of na het archeologisch onderzoek onder leiding van een erkend archeoloog.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

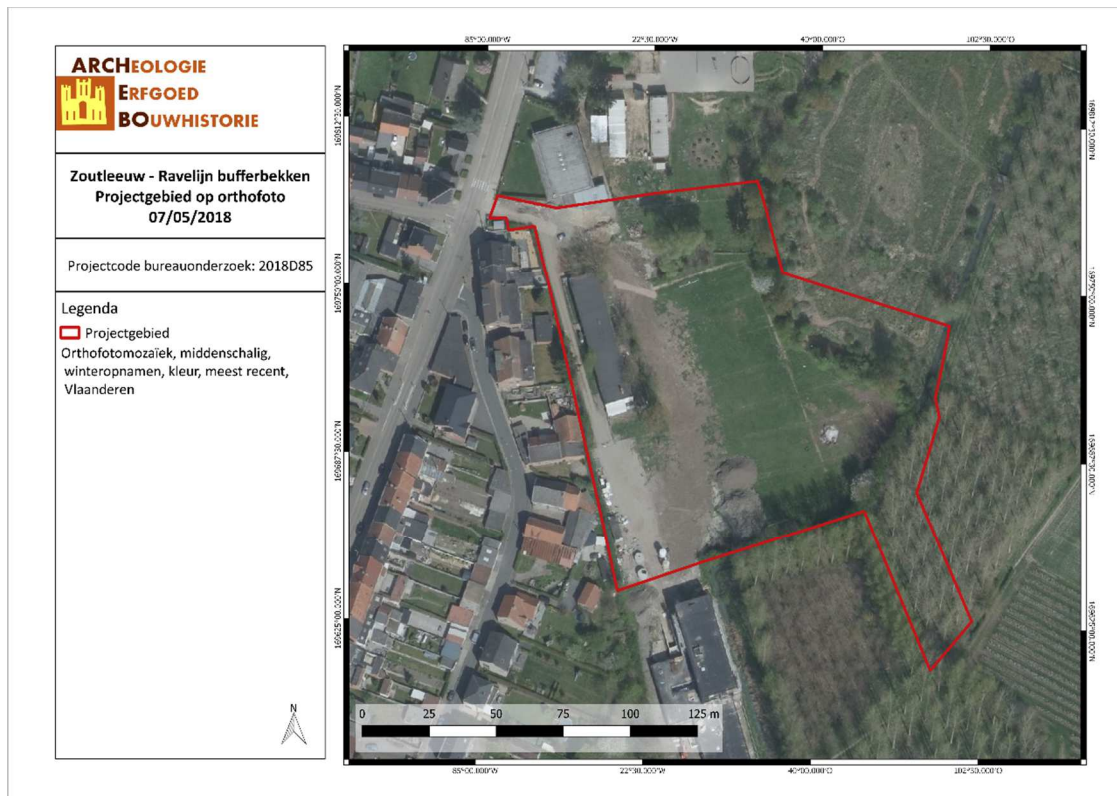
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Momenteel is het gehele projectgebied dicht bebost. De noordelijke grens van het projectgebied is een waterloop.

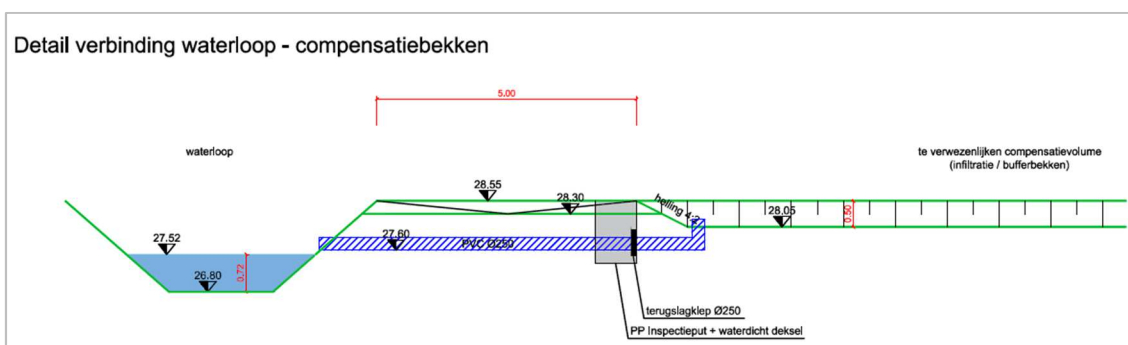

ZOBU/18/05/07/3 - Digitale aanmaak

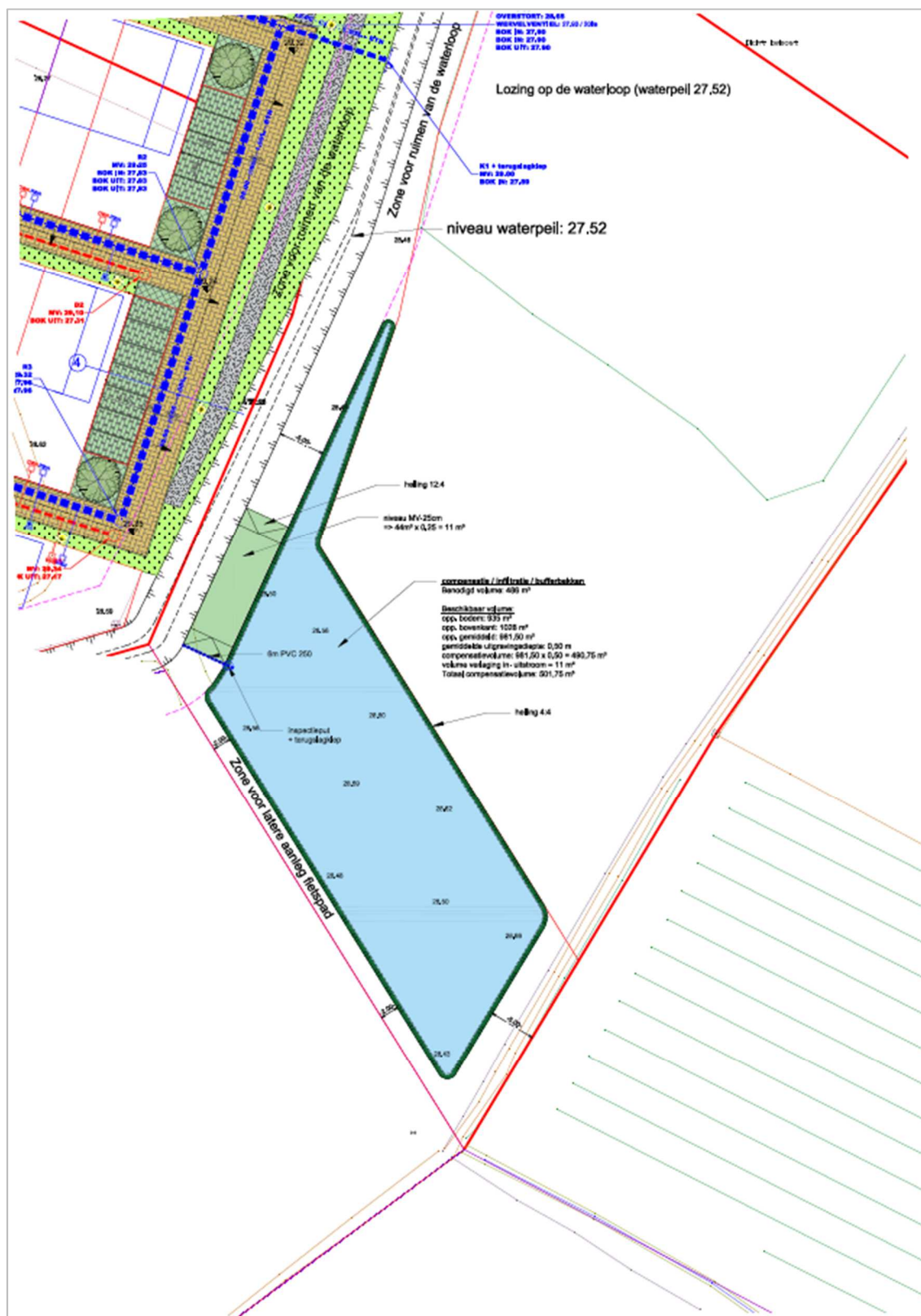
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

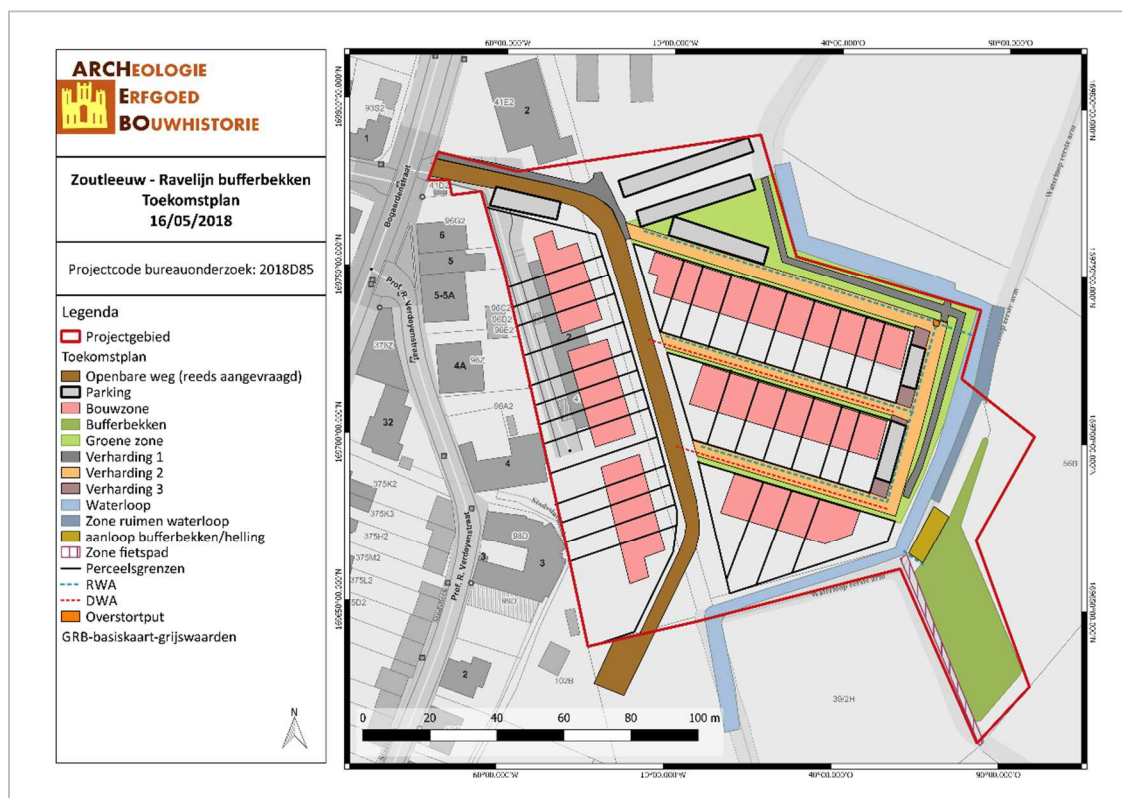
De opdrachtgever plant de uitbreiding van een eerder goedgekeurde verkavelingsaanvraag en archeologienota (ID 1511). Deze nota behandelt de uitbreiding van de aanvraag met een bufferbekken. Het bufferbekken zal een diepte kennen van 50cm. De aangeduide PVC-buis zal een diepte van circa 100cm raken. Naast het bufferbekken wordt reeds een strook land voorzien voor de plaatsing van een fietspad op een later moment.

Figuur 5: Detail bufferbekken (Geotec, 2018)

Figuur 6: Plan geplande toestand (Geotec, 2018)

ZOB/18/05/14/4 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

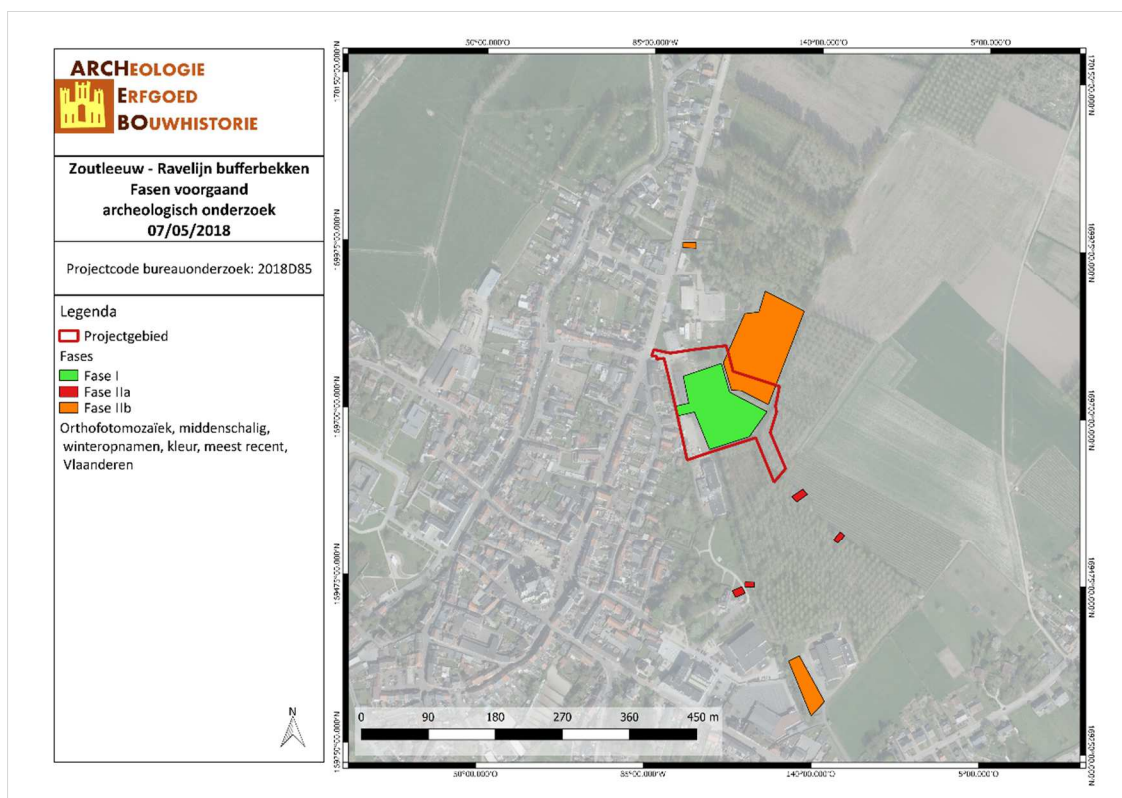
3 REEDS VERSTOORDE & ONDERZOCHE ZONES

3.1 VERSTOORDE ZONES

Het projectgebied leek op de plaats waar de woonzorgcampus en de verkavelingen zullen ingepland worden geen verstoringen te kennen (figuur 8).

3.2 ONDERZOCHE ZONES

In januari-februari 2016 werd de omgeving van het projectgebied reeds onderworpen aan een vooronderzoek met ingreep in de bodem (ARCHEBO-rapport 2015-016/ vergunningsnummer 2015-555). Dit onderzoek vond plaats in drie fasen. Fase I heeft betrekking op de het grootste deel van het projectgebied.

ZOBU/18/05/14/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Kaart met situering van het projectgebied en aanduiding van de verschillende fasen (ARCHEBO bvba, 2018).

Fase I

Over de ganze zone bevonden zich sporen van defensieve structuren, dewelke zich in twee niveaus bevonden. Het onderste niveau bestond uit een laag met een hele natte context die veel restanten van zoetwaterschelpen bevat. Deze laag dagzoomt in het aangelegde niveau en dient wellicht gekoppeld te worden aan de brede stadsgracht die onder meer op deze locatie op de kaart van Jacob van Deventer (ca. 1550) waar te nemen valt. Deze stadsgracht werd in de loop van de 17^{de}

Figuur 9: Parallele grachten in het vlak (ARCHEBO bvba, 2016).

eeuw gedempt, waarna er nieuwe defensieve structuren werden in uitgegraven en waarvan sporen werden aangetroffen. Het betreft grachten die omwille van hun parallel voorkomen zo goed als zeker kunnen gelinkt worden aan defensieve structuren.

Figuur 10: Profiel van een gracht met aanduiding van het aangelegde niveau in rood (ARCHEBO bvba, 2016).

Figuur 11: Profiel van een gracht (ARCHEBO bvba, 2016).

Om de stadsgracht te dempen werd er geen gebruik gemaakt van stadsafval. Dit omdat het pakket relatief weinig vondsten bevatte. Allicht werd er grond van buiten de stad aangevoerd, wat lijkt bevestigd te worden door de aanwezigheid van enkele fragmenten aardewerk uit de metaaltijd.

In werkput 9 werd dieper gegraven en eerst een steenpuinlaag met witte kalkfragmenten aangetroffen. Dit pakket kon eventueel gekoppeld worden aan de afbraak van een verdedigings- of stadsmuur. Hieronder bevond zich een ca. 1 meter dikke laag waarin zich 6 kanonskogels en een tiental musket/pistoletkogels bevonden. Mogelijk dienen deze voorwerpen gekoppeld te worden aan een aanval op een defensieve structuur (wal) die later genivelleerd werd (in de greppel werd getrokken).

Figuur 12: Profiel werkput 9 (ARCHEBO bvba, 2016)

4 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

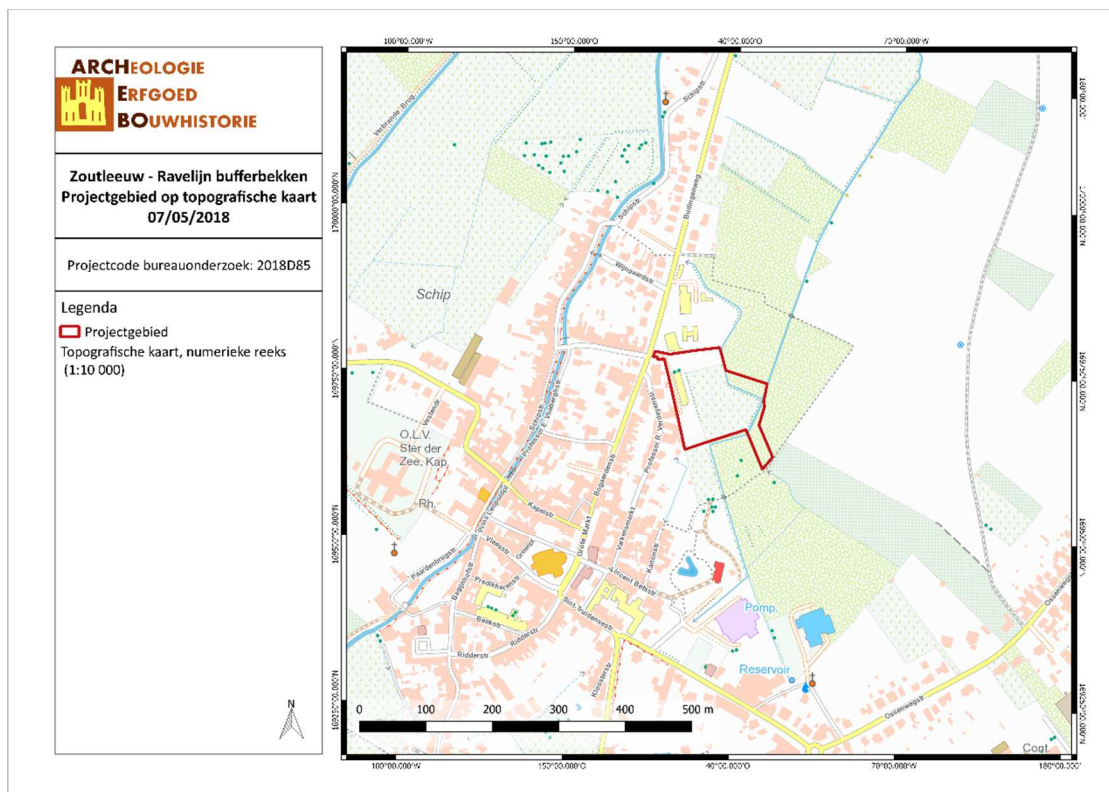
De gebruikte kaarten werden in georeferencerde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

4.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

4.1.1 Topografische situering

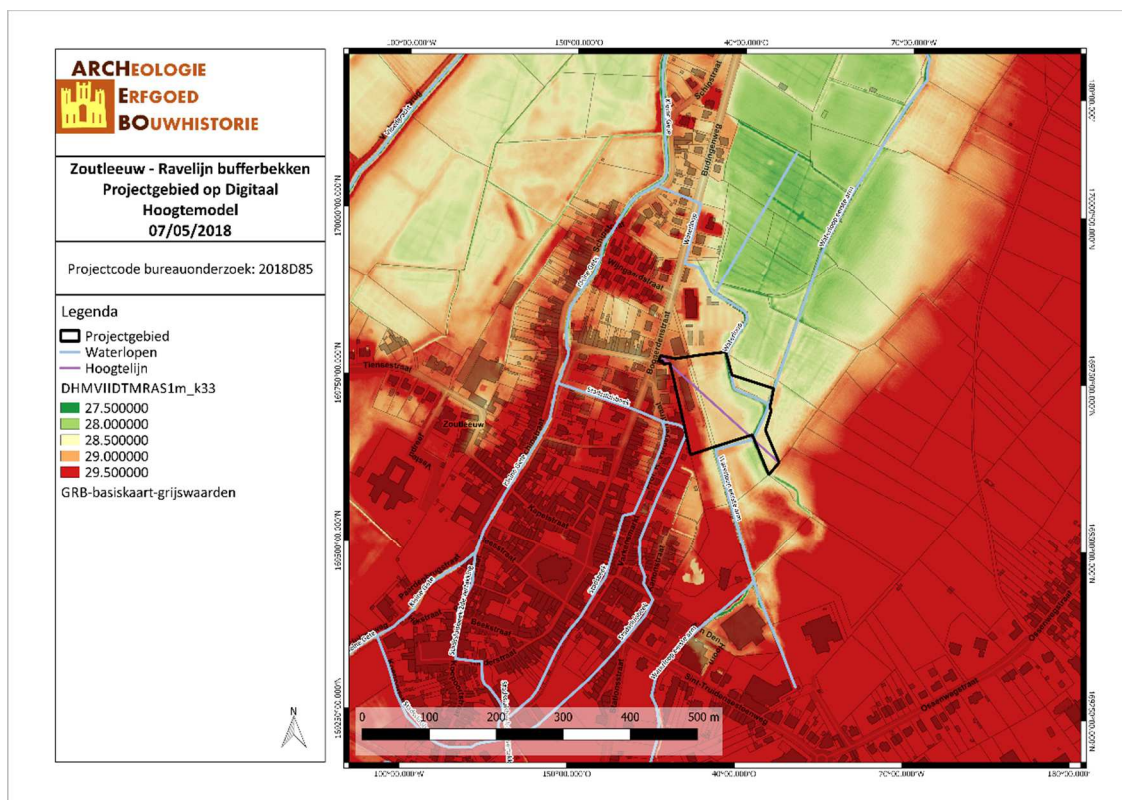
Het projectgebied ligt in de stad Zoutleeuw, in de provincie Vlaams-Brabant. De stad ligt op de grens van het Hageland, Vochtig-Haspengouw en Haspengouw. Het projectgebied ligt aan de Bogaerdenstraat in het westelijk gedeelte van de stad, in de alluviale vlakte van de Kleine Gete.

Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen een hoogte van 27,5 en 29,1 meter boven de zeespiegel. Kadastraal gezien ligt het projectgebied in Afdeling1, Sectie C, percelen 39n2(deel), 41f2(deel) en 331c(deel).

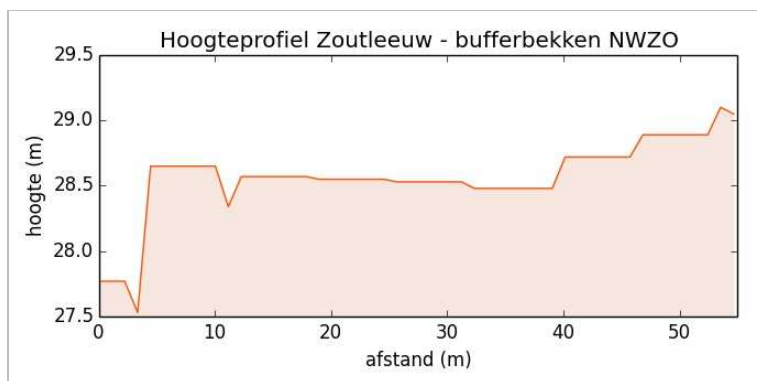
ZOBU/18/05/07/6 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).

ZOB/18/05/07/7 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).

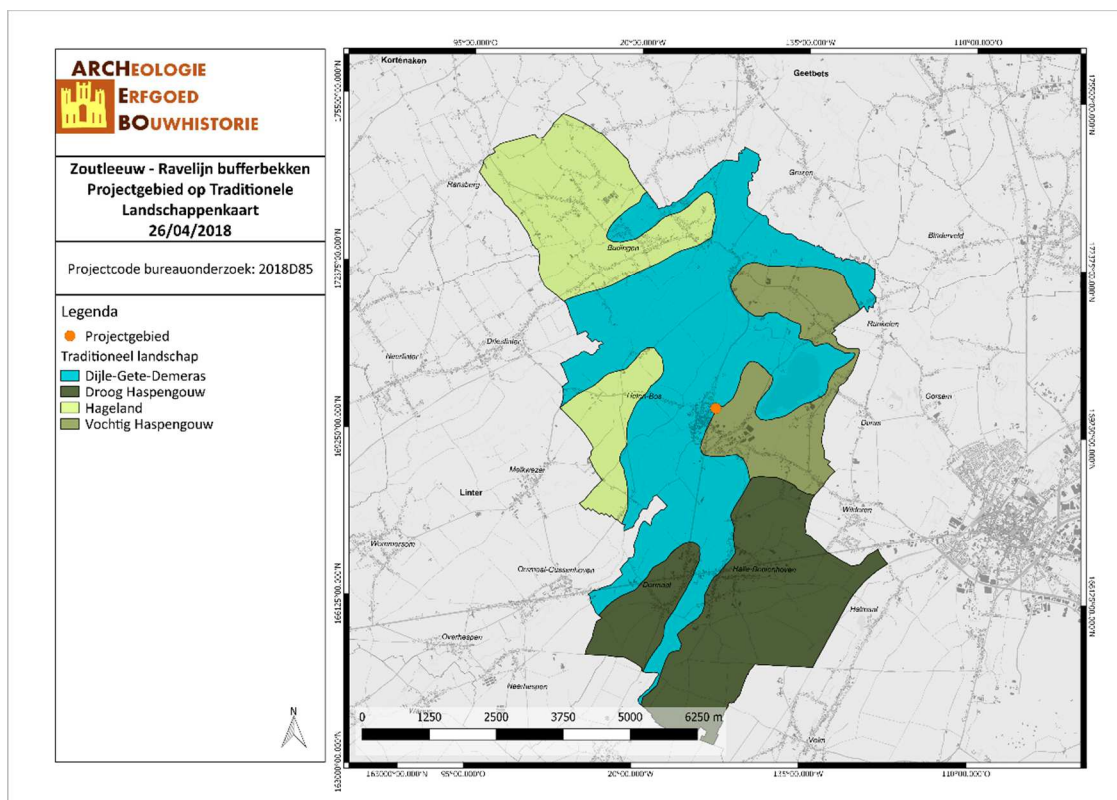

Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2018).

4.1.2 Geologie & landschap

4.1.2.1 Fysisch geografisch

De stad Zoutleeuw is gelegen in de provincie Vlaams-Brabant en ligt op ca. 12 km ten noordoosten van Tienen en ca. 6 km ten zuidoosten van Leuven en 5 km ten noordwesten van St.-Truiden. Het projectgebied ligt volgens de Traditionele Landschappenkaart zowel in de Dijle-Gete-Demeras als in Vochtig Haspengouw. Deze regio wordt gekenmerkt door een glooiend landschap van zeer vruchtbare gronden die gebruikt worden voor landbouw en veeteelt. Doorheen de stad loopt de rivier de Kleine Gete.

ZOB/18/05/14/8 - Digitale aanmaak

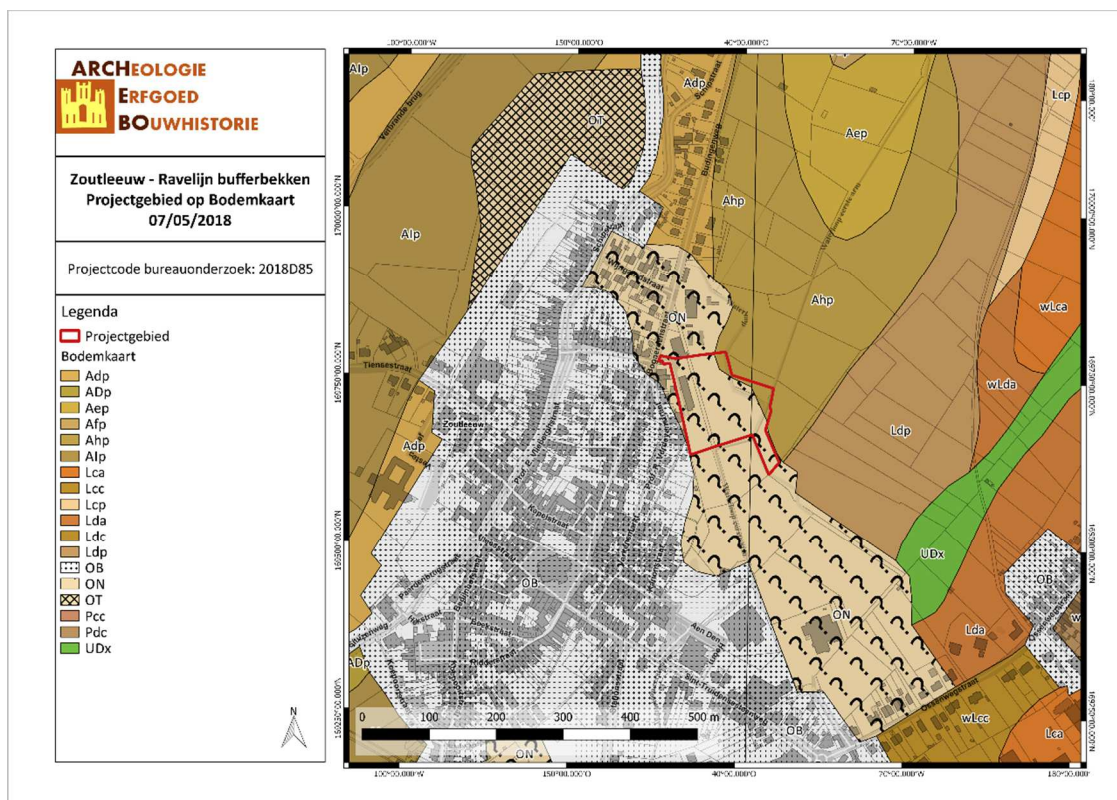
Figuur 16: Zoutleeuw aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

4.1.2.2 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als ON, wat zoveel betekent als 'opgehoogde terreinen' en Ahp (sterk gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling). De opgehoogde terreinen hebben geen natuurlijke profielontwikkeling. Het zijn meestal plaatsen waar belangrijke hoeveelheden grond opgevoerd werden voor het aanleggen van wegen of met constructiedoeleinden (zoals steden). In de gronden van de serie Ahp beginnen de gleyverschijnselen tussen 20 en 50 cm. Deze gleyverschijnselen worden veroorzaakt door een tijdelijke grondwatertafel (stuwwater), die in de winter op geringe diepte voorkomt. De Ahp gronden nemen slechts een onbeduidende oppervlakte in (op zeer slecht ontwaterde plaatsen in de depressies). Ten gevolge van hun slechte drainering zijn deze gronden enkel geschikt voor weiland of maailand. Ze kunnen door buizendrainage sterk verbeterd worden.¹

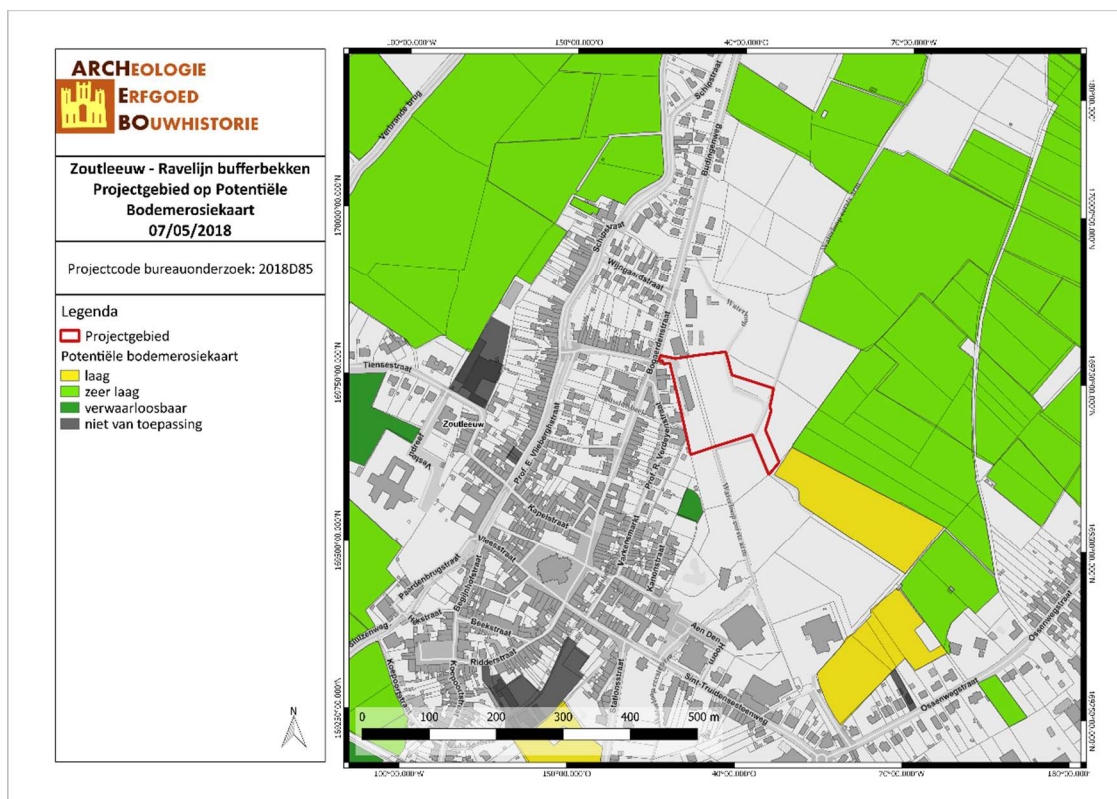
Het projectgebied wordt niet gekarteerd weergegeven op de bodemerosiekaart. Omringende percelen echter tonen zeer lage, lage en verwaarloosbare niveaus van potentiële erosie. Op de bodemgebruikskaat staat het plangebied deels weergegeven als 'andere bebouwing', akkerbouw en alluviaal weiland.

¹ G. Scheys en L. Baeyens, "Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Zoutleeuw 91 W" (Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.), 1957), 49–51; E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000).

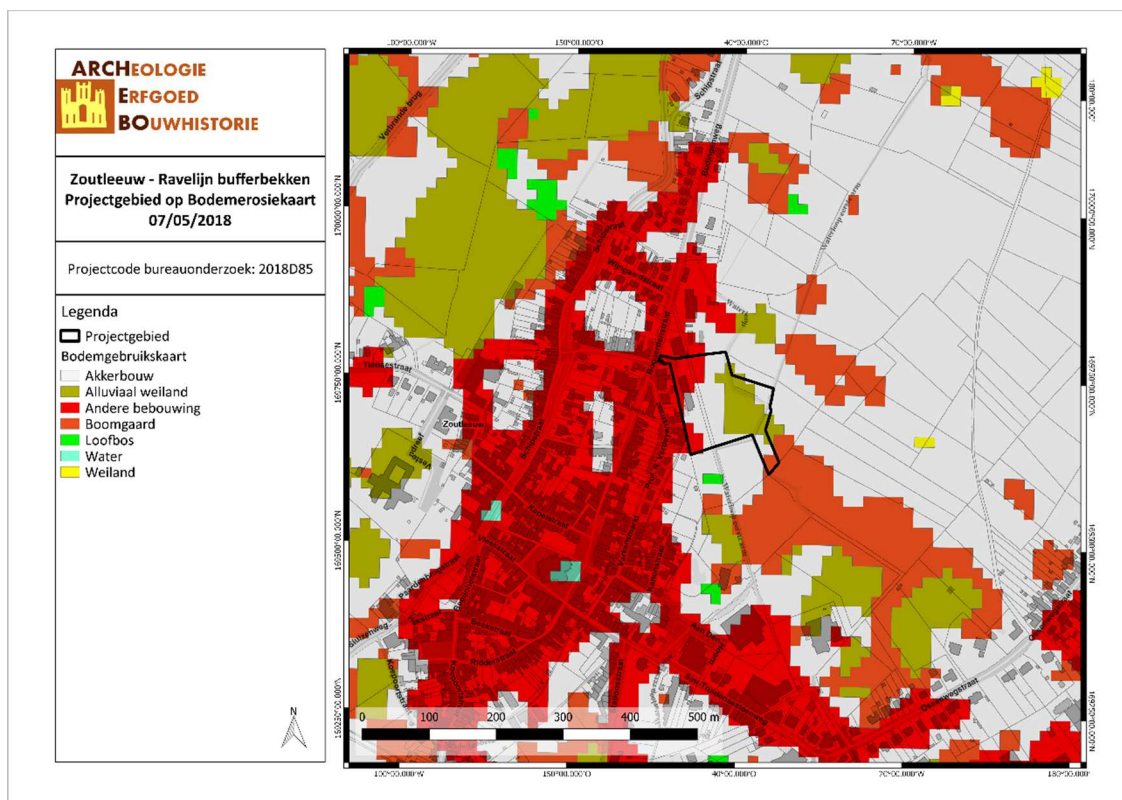
ZOBu/18/04/07/9 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018).

ZOBu/18/04/07/10 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).

ZOBU/18/04/07/11 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaat (Geopunt, 2018).

4.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

4.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Hoewel de inventaris verre van compleet is, kan dit overheidsinstrument helpen om een inschatting te maken ten aanzien van het archeologisch potentieel van het projectgebied.

Binnen het plangebied zelf is er de locatie 164523 met name **Tweede Stadsomwalling** daterend uit de Late Middeleeuwen. De Stadsomwalling bevond zich op de locatie van het huidige scoutslokaal met parking (NW-ZW). In de 13de eeuw had de stad van de hertogen van Brabant een aantal belangrijke vrijheden gekregen. De lakennijverheid had op dat moment voor een enorme economische groei gezorgd. Het 'Leeuws laken' werd in het hele Maas- en Rijnland, Frankrijk en Engeland verhandeld. Dit kon dankzij de hier boven geschetste ontwikkeling van de haven en bevaarbaar maken van de Kleine Gete. Zoutleeuw was de meest inlands gelegen haven van het oostelijk Scheldebekken. De economische groei werd nog bevorderd door de aanleg van de weg tussen Brugge en Keulen. Door deze welvaart werd Zoutleeuw in 1312 één van de hoofdsteden van Brabant. Om de constante dreiging vanuit Luik te kunnen weerstaan en omwille van de bevolkingsgroei werd tussen 1330 en 1350 een tweede verdedigingsmuur gebouwd. Over de datering en de exacte locatie van die tweede stadsomwalling blijken in de geschiedkundige literatuur wel wat discussie te bestaan.²

² J. Lisson, "Een papieren stad. Het ontstaan en de ontwikkeling van Zoutleeuw aan de hand van een morfologische analyse van Jacob van Deventers stadsplattegrond (10de - 16de eeuw)." (K.U. Leuven, 2012), 20–24.

Op de huidige locatie van het grasveld (westelijk gedeelte van het projectgebied) zijn er archeologische sporen gevonden van **De Vesten** uit de 17de eeuw (locatie 705). Ook Zoutleeuw zou een gebastioneerde vesting volgens het Oud-Nederlands systeem worden wanneer in 1666 de militaire ingenieur Antoine Van Marck er naartoe werd gestuurd om de niet meer onderhouden middeleeuwse vestingwerken aan te passen aan de moderne inzichten van die tijd, om de stad te beschermen tegen Franse en Hollandse aanvallen. De werken gingen al in 1667 van start en hierbij werden ook de stadspoorten aangepast aan de normen van die tijd. Net als in de noordelijke Nederlanden werd in onze gewesten veel belang gehecht aan de mogelijkheid tot inundatie. Door het onder water zetten van delen van het omliggende terrein moest dit veel minder sterk worden verdedigd en konden de beperkte middelen elders worden ingezet, waar er door een hogere ligging geen overstromingsgebieden konden worden gecreëerd.³

Figuur 20: De citadel van Zoutleeuw zoals gebouwd naar ontwerp door Van Marck (Kaart "Planta de la villa de LLEAO con sus ...", Archief José Huypens Zoutleeuw) (Ryssaert, 2013).

Heel kort na de start van de modernisering van de vesting, werd in 1671 de omwalling uitgebreid met een citadel in het zuiden van de stad. Hiervoor werd het hoger gelegen gehucht Ophem en het daar gelegen Scholierenklooster onteigend. Het was de landvoogd, graaf Juan de Monterey, die zelf in 1670 de vesting had bezocht om samen met zijn ingenieurs er een geschikte locatie uit te zoeken om een citadel te bouwen. Van op deze hoogte in Ophem had men een zicht over de ganse stad en ook voor de verdediging was deze plaats het best geschikt. De citadel werd in eerste instantie door Salomon Van Es aangelegd, maar al snel werd hij opgevolgd door Van Marck, die al enkele jaren meewerkte met de aanleg van de rest van de vesting. Nadat Van Es was benoemd tot artilleriegeneraal, was Van Marck dan ook de aangewezen persoon om zich over de aanleg van de citadel te bekommeren en om deze te laten aansluiten op de rest van de vestingwerken.⁴ Net als voor de vestingwerken rond de stad zelf, kan voor de citadel twee fases onderscheiden worden in de bouw ervan, waarbij de citadel grotendeels zijn vorm kreeg in de eerste, 17de-eeuwse fase, en vervolgens enkele kleinere aanpassingen kreeg tijdens de Spaanse successieoorlog.⁵

Op locatie 208161 **De Vesten-Kamiano** werden kleipakketten opgebracht om het terrein geschikt te maken voor bewoning en andere activiteiten. Een greppel werd gegraven als percelering. Het vondstmateriaal maakt duidelijk dat hier ambachtelijke activiteiten plaats vonden o.a. schapenbotjes als restproduct voor het maken van perkament. Het terrein werd nogmaals opgehoogd en daarna omringd door een watervoerende gracht. De gracht heeft dezelfde oriëntatie als de eerste stadsomwalling en loopt mogelijk als een brede ring rond de eerste omwalling. Mogelijk werd er ter verdediging ook een muur opgericht want in de ophogingslagen is een laag met natuursteengruis en poeder gevonden. Die muur stond net ten westen van het plangebied.

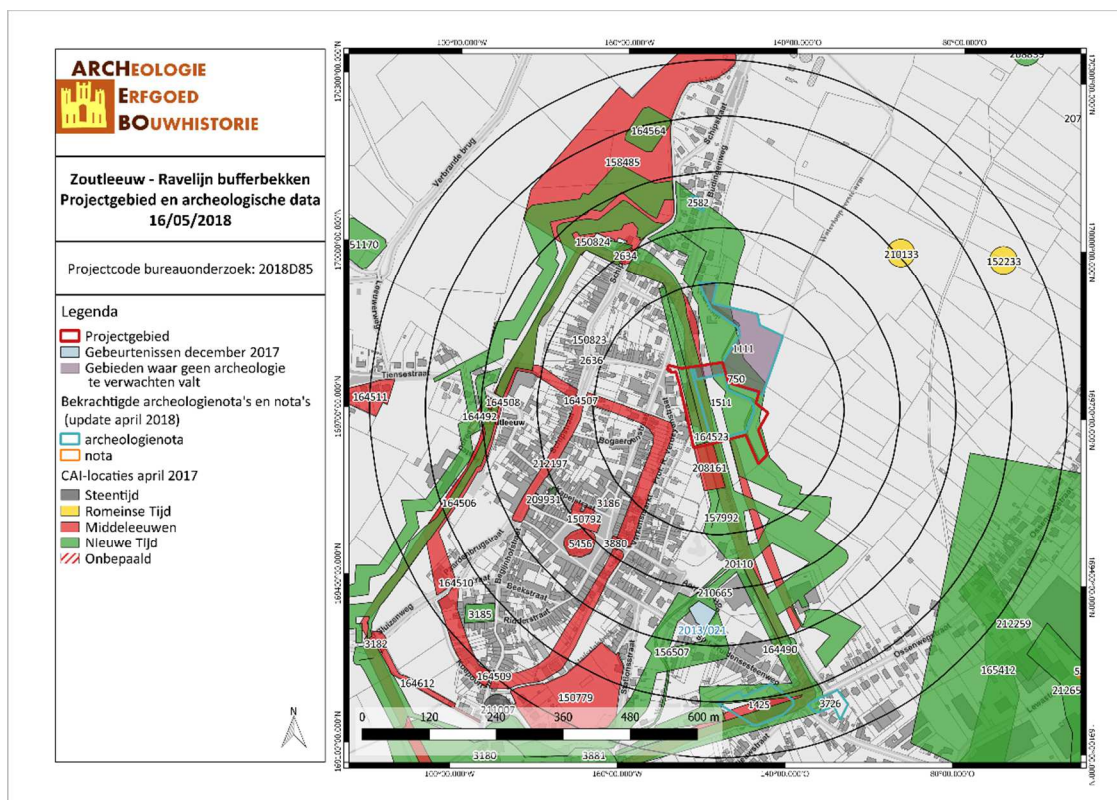
³ Roger Moria, *De Spaanse Citadel. De vesting Zoutleeuw in de 17de en 18de eeuw* (Zoutleeuw, 2005), 1–71; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Spaanse citadel van Zoutleeuw", online inventaris, Inventaris Onroerend Erfgoed, geraadpleegd 28 november 2016, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302105>; Caroline Ryssaert e.a., "Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams Brabant" (Antwerpen: Studiebureau Antea Group, 15 november 2013), 64–70.

⁴ Moria, *De Spaanse Citadel. De vesting Zoutleeuw in de 17de en 18de eeuw*, 11–13.

⁵ Ryssaert e.a., "Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams Brabant", 71.

De stad Zoutleeuw is een stad met een lang verleden en dus is het niet onbegrijpelijk dat er een aantal belangrijke vondsten in de omgeving zijn gevonden. Niet alle vondsten worden in deze nota beschreven. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
164492	Tiensestraat	Onbepaald
165412	Franse aanvalsliepgracht	Nieuwe Tijd
20110	Kruittoren/Poedertoren/Heksenkot	Middeleeuwen
152233	Leeuwendveld I	Romeinse Tijd
164506	Eerste stadsomwalling	Middeleeuwen
164507	Dalempoort	Middeleeuwen
164508	Uithempoot of Tiensepoort	Middeleeuwen
5456	Sint-Leonarduskerk	Middeleeuwen
3880	De Rode Leeuw - Binnenste Sint-Truiderpoort	Middeleeuwen
150792	De Dry Croonen	Middeleeuwen
164510	Hellepoort	Middeleeuwen
164511	Sint-Janskapel	Middeleeuwen
158485	1ste begijnhof	Middeleeuwen
210665	Sporthal	Nieuwe Tijd
164523	Tweede stadsomwalling	Middeleeuwen
208161	De Vesten - Kamiano	Middeleeuwen
212197	Stortgrond Kleine Gete	Middeleeuwen
156507	Park Claes	Nieuwe Tijd
750	De Vesten	Nieuwe Tijd
157992	Vestengordel - Derde stadsomwalling	Nieuwe Tijd
2634	Buitenste Dalempoort	Middeleeuwen
150823	Schipstraat III	Nieuwe Tijd
150824	Schipstraat IV	Middeleeuwen
164564	Schans Schipstraat	Nieuwe Tijd
2636	Schipstraat II	Middeleeuwen
210133	Leeuwendveld II	Romeinse Tijd
3185	Begijnhofplein	Nieuwe Tijd
3186	Kapel van de Kapelbroeders	Middeleeuwen
212259	Slagveld 1675	Nieuwe Tijd
150779	Voormalig Bethanieklooster	Middeleeuwen
209931	Dokter R. Lowetstraat	Nieuwe Tijd
164489	Barbacane	Nieuwe Tijd
164490	Buitenste Sint-Truiderpoort	Middeleeuwen

ZOB/18/05/16/12 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018).

4.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In januari-februari 2016 werd de archeologienota 'Zoutleeuw – Ravelijn' (ID 1111) opgesteld en uitgevoerd door Archebo. Gezien de vochtige bodem van het projectgebied, werd er geopteerd voor geen verder onderzoek. ID 1511 behandelt een kleinere maar hetzelfde projectgebied dan dit bureauonderzoek. De archeologienota werd reeds in 2017 goedgekeurd maar wordt door een uitbreiding opnieuw opgesteld door Archebo.

In december 2016 werd de 'Archeologienota Sint-Truidensesteenweg 28 te Zoutleeuw' door ArcheoPro uitgevoerd. Er werd beslist om geen verder onderzoek uit te voeren.⁶ In 2017 werd door Archebo de archeologienota 'Zoutleeuw – Ossenwegstraat Rondpunt' opgesteld. Het projectgebied werd eind april 2018 voor een eerste maal archeologisch onderzocht. Verder onderzoek is nog nodig.

4.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

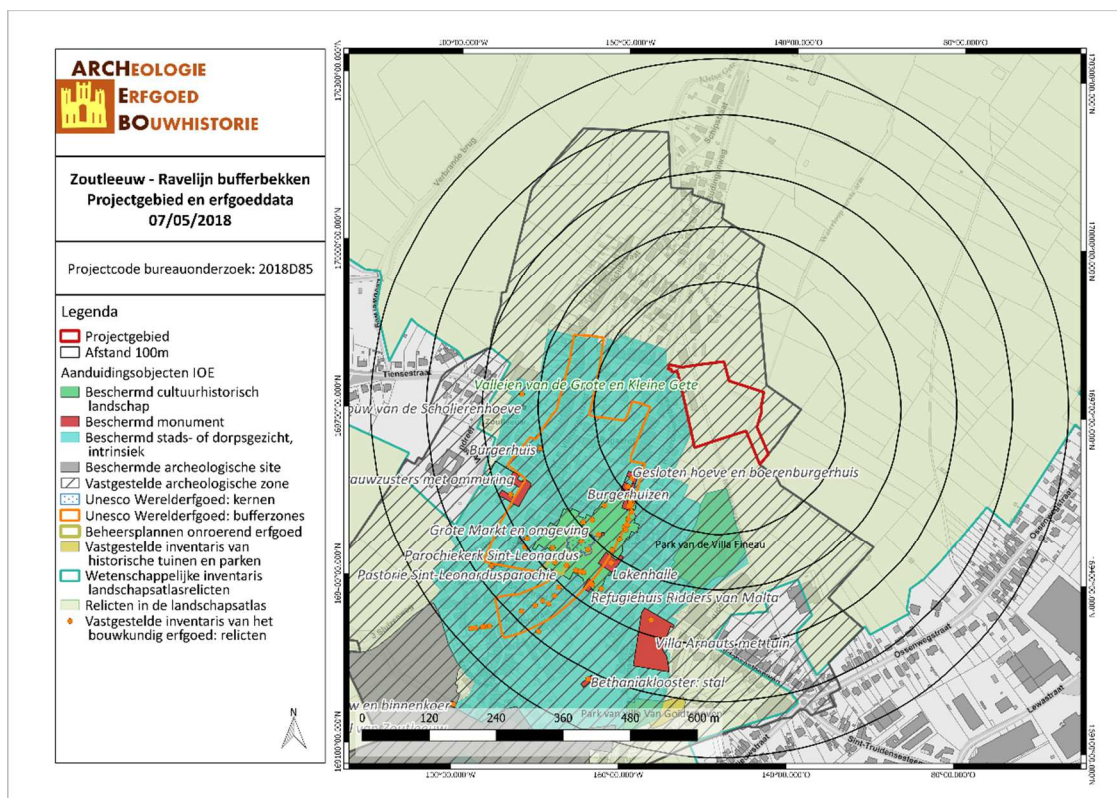
De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten zoeken. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁷

Het projectgebied zelf bevindt zich in een vastgestelde archeologische zone en een landschapsrelict.

ID	Relict	Bescherming	Datering
301172	Valleien van de Grote en Kleine Gete	Inventaris landschappelijk erfgoed \	2000

⁶ R. Simons e.a., "Archeologienota Sint-Truidensesteenweg 28 te Zoutleeuw" (ArcheoPro Vlaanderen, 2016).

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

ZOBU/18/04/26/13 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)

4.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 Onderzoek historische bronnen

In de Middeleeuwen was Zoutleeuw een bloeiende handelsstad, gelegen langs een aantal belangrijke handelswegen. Ook de Kleine Gete speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van de stad. Het Leeuwse laken werd bijvoorbeeld in het hele Maas- en Rijnland, Frankrijk en Engeland verhandeld. Zoutleeuw speelde bovendien een belangrijke rol in de geopolitiek van de hertogen van Brabant. Als resultaat kon de stad zich tijdens de Middeleeuwen rekenen tot de belangrijkste steden van het hertogdom Brabant.

Dit historische belang vertaalde zich in een aantal verwezenlijkingen die nu nog steeds gedeeltelijk bewaard zijn in het stadswefsel, de percelering en als monumentale resten. In de vroege 12de eeuw kreeg de stad zijn eerste omwalling, op initiatief van de graven van Leuven. Een tweede omwalling die een groter areaal omvatte dateert uit de 14de eeuw. De stadsomwalling werd in zuidelijke richting uitgebreid om het Scholierenklooster, gelegen op een natuurlijke hoogte in het gehucht Ophem, binnen de stadswal te brengen. Dit klooster werd in 1235 opgericht bij de Sint-Sulpitiuskerk, in het hart van wat later de citadel van Zoutleeuw zou worden. Resten van deze omwalling zijn nog leesbaar in het stratenpatroon en zowel onder- als bovengronds aanwezig. Ook het rijke bouwkundig erfgoed in de stad herinnert aan deze periode.

Vanaf de 15de eeuw was de economische bloeiperiode van (Zout)Leeuw voorbij. Op militair-strategisch vlak won Zoutleeuw echter aan belang. Een derde stadsomwalling kwam tot stand die Zoutleeuw tot een belangrijke vestingstad maakte. Er zijn verschillende aanwijzingen dat er al voor de 17de eeuw

werken werden verricht aan de stadsomwalling. In 1642 werden onder het gouverneurschap van Francisco de Melo aarden versterkingen aangelegd. In 1666 kreeg de militaire ingenieur Antoine van Marck de opdracht om de Leeuwse stadsomwalling aan te passen. Deze werken startten in 1667 en hadden een enorme impact op de stad. Grote delen van de stad werden afgebroken om de realisatie van een moderne vestingstad mogelijk te maken. In 1670 werd beslist om het Scholierenklooster te onteigenen voor de aanleg van een citadel. Het jaar daarna gingen de werken van start. Onder meer de Sint-Sulpitiuskerk en het kerkhof werden gespaard, maar stonden ten dienste van de militaire gemeenschap. In het midden van de 18de eeuw verloor de vesting al haar militaire betekenis en in 1784 begon de afbraak van de citadel. Het desintegratieproces van de Leeuwse vesten verliep langzaam, maar is nog niet stilgevallen. De relatief goede conservatie is in de eerste plaats een gevolg van de beperkte stadsontwikkeling in de daaropvolgende eeuwen.⁸

4.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De stedelijke evolutie aan de hand van omwallingen voor de stad Zoutleeuw kan opgedeeld worden als volgt:

- *Fase 1: pre-stedelijke periode (vroege Middeleeuwen, vóór de bouw van de eerste stadsomwalling)*
- *Fase 2: periode van de eerste stadsomwalling (ca. 1133 – ca. 1333)*
- *Fase 3: periode van de tweede stadsomwalling (ca. 1333 – ca. 1666)*
- *Fase 4: periode van de derde stadsomwalling (ca. 1666 – ca. 1784)*
- *Fase 5: periode van afbraak & nivellering (ca. 1784 – heden)*

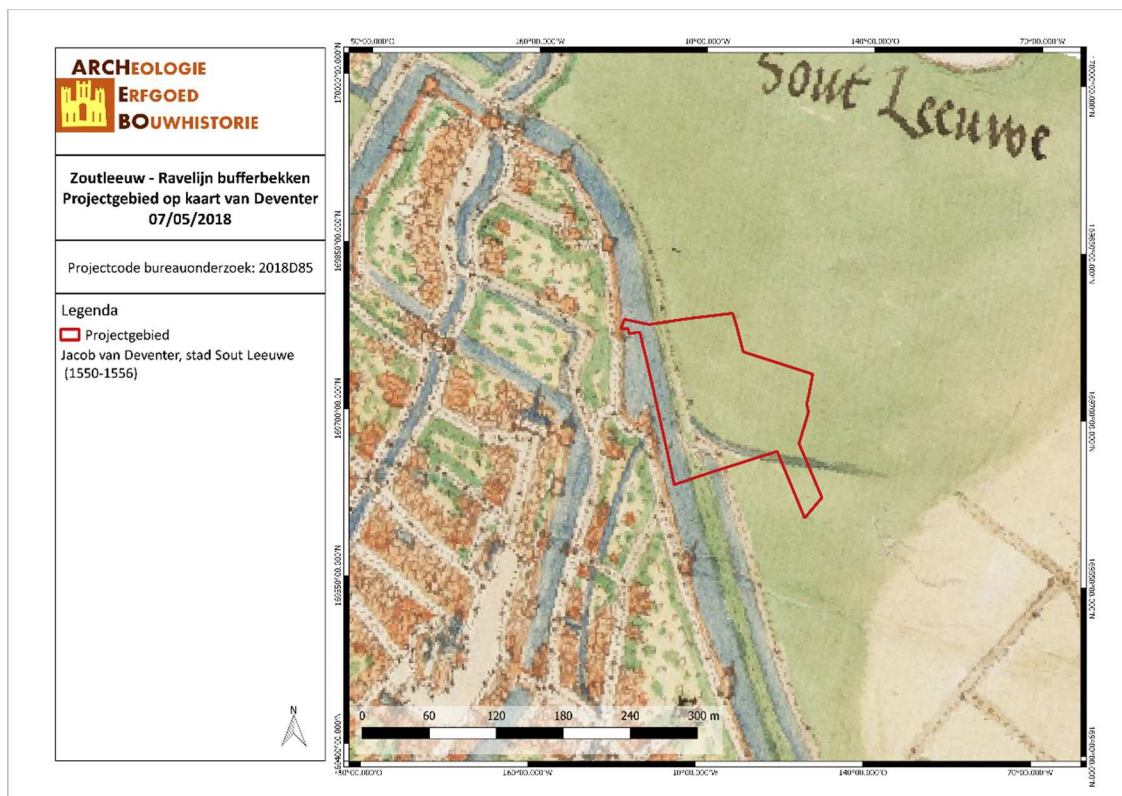
De kaart van Jacob van Deventer is de oudste cartografische bron van het projectgebied die qua schaal, mate van detail en nauwkeurigheid een goed beeld geeft van Zoutleeuw van vóór de aanleg van de derde stadsomwalling. De buitenste omwalling zoals die te zien op de kaart van Deventer was 3.000 meter lang en telde vijf poorten en twintig torens. De kaart toont een afwateringskanaal over het projectgebied.⁹

Vervolgens worden twee-18de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) toont het projectgebied gelegen op de ravelijn. Het projectgebied valt op de Ferrariskaart net buiten de Spaanse citadel (vesten) in grasland. De Vesten zijn een afwisseling van volle muur en grachten. Na de Oostenrijkse successieoorlog (1740-1748) kwam een einde aan het strategisch belang van de stad. Het garnizoen werd teruggetrokken en de citadel lag er verlaten bij. De oude Sint-Sulpitiuskerk werd samen met de militaire gebouwen afgebroken tussen 1748 en 1749. Ook de linie rond de stad werd grotendeels geëgaliseerd na verkoop van goederen aan

⁸ Ryssaert e.a., "Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams Brabant", 15.

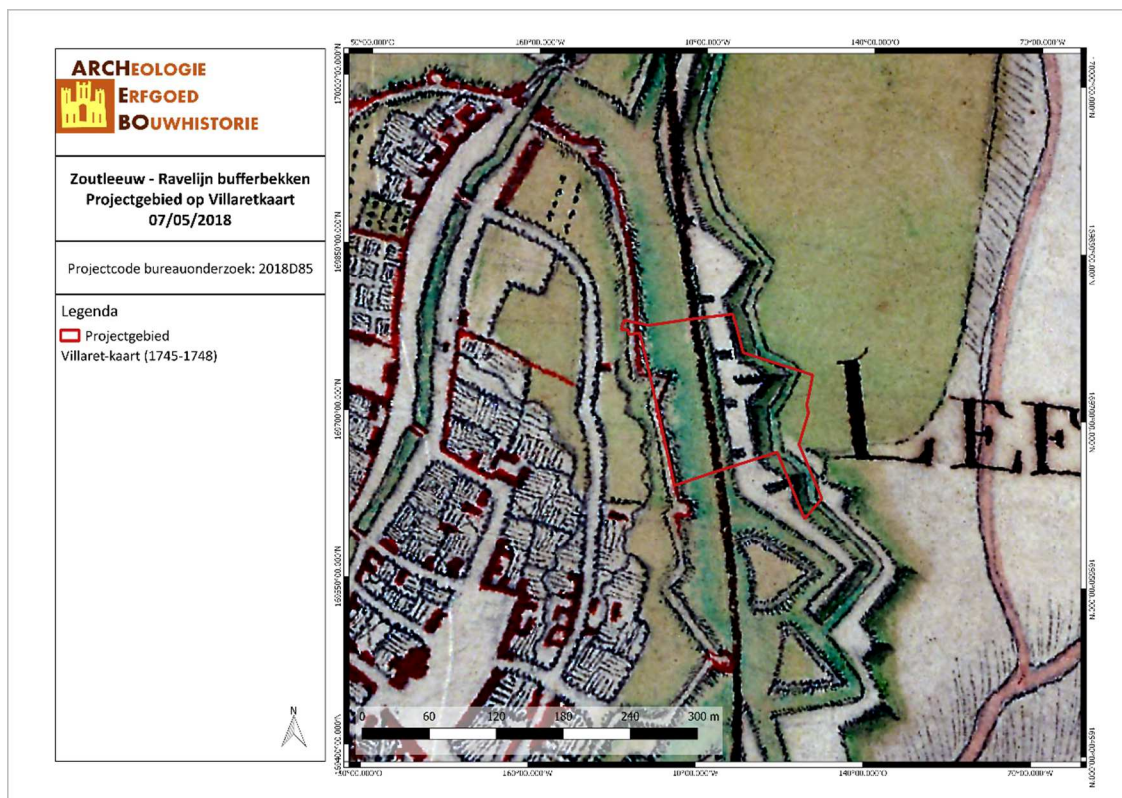
⁹ Lisson, "Een papieren stad. Het ontstaan en de ontwikkeling van Zoutleeuw aan de hand van een morfologische analyse van Jacob van Deventers stadsplattegrond (10de - 16de eeuw).", 24; Ryssaert e.a., "Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams Brabant", 60, 88.

verschillende particulieren. De situatie, zoals afgebeeld op de Ferrariskaart, illustreert de situatie net voor de egalisering in 1784.¹⁰

ZOBU/18/05/07/14 - Digitale aanmaak

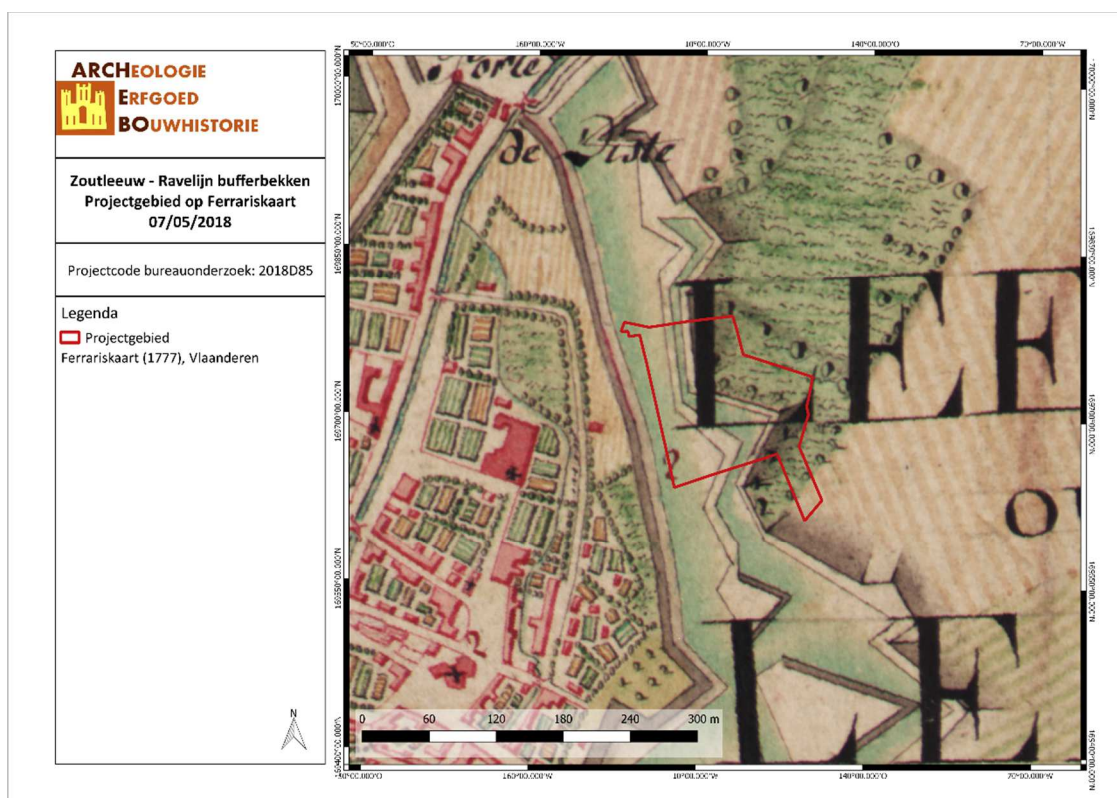
Figuur 23: Detail uit de kaart van Zoutleeuw van Jacob van Deventer met aanduiding van het projectgebied (Cartesius, 2018).

ZOBU/18/05/07/15 - Digitale aanmaak

¹⁰ Ryssaert e.a., "Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams Brabant", 74.

Figuur 24: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).

ZOB/18/05/07/16 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹¹ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

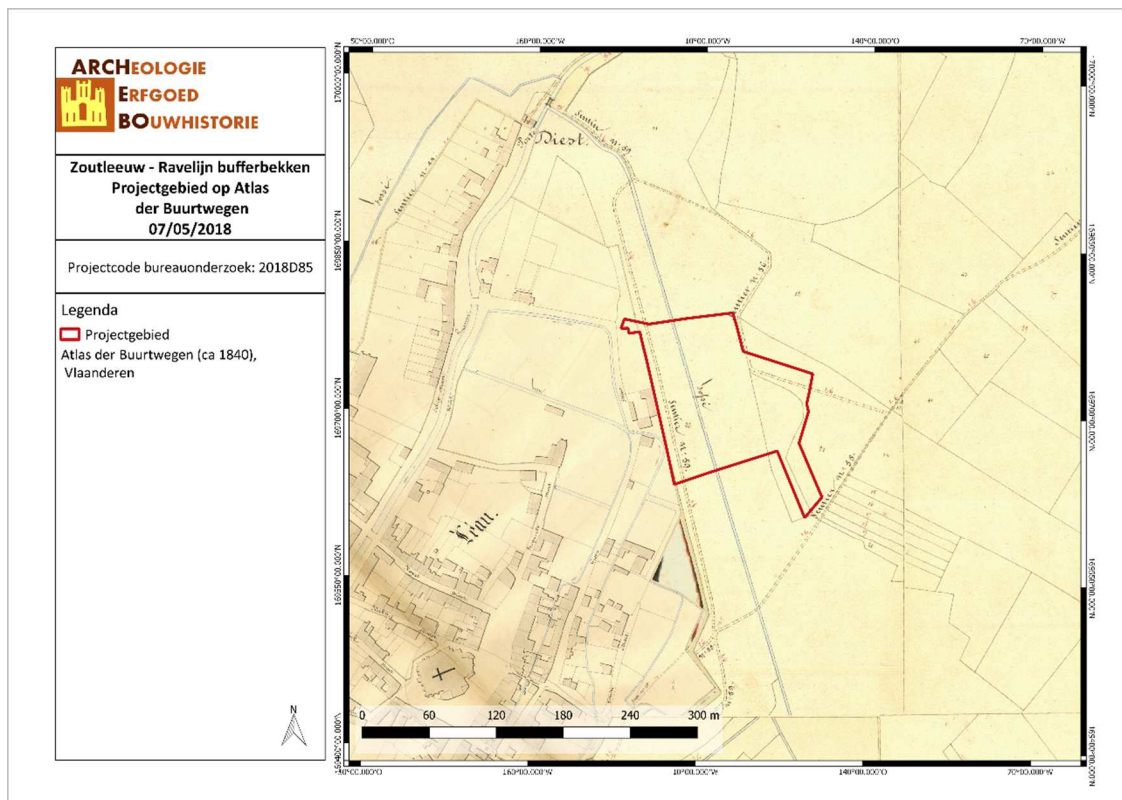
VERWYZING naer de CADASTRALE PLANS.		SOORT DER EIGENDOMMEN.	INHOUDSGROOTTE VAN IEDER PERCEEL.	KLASSERING.	BELASTBAAR INKOMEN van ieder PERCEEL.	
Section.	N ^o der Perceelen.				Ongebouwd.	Gebouwd.
Art. 613. — Fineau, Petrus-Albertus, landb., Zout- Leeuw.						
C	214	Land	1.15,40	2	53,08	
	39 ^{bis}	Moeras	29,80		1,49	
	37	Land	11,90	1	7,26	
D	145	"	95,00	2 3	58,31	
C	39 ^a	Weide	5,25,00		190,70	
	39 ^d	Huis	14,40		8,78	
			5,89,50		299,62	

Figuur 26: Beschrijving van de eigendom en eigenschappen van de percelen in de legger van Popp (UGent, 2016).

Op de Atlas van Buurtwegen en de Vandermaelenkaart is het projectgebied onbebouwd. De kaart van Popp toont het projectgebied eveneens over enkele percelen heen. De waterloop lijkt verlegd te zijn in deze kaart waardoor ook de bebouwing die in de Atlas van Buurtwegen nog buiten het projectgebied lag, nu geïncorporeerd is. Hier kan afgeleid van worden dat er rekening moet gehouden worden met

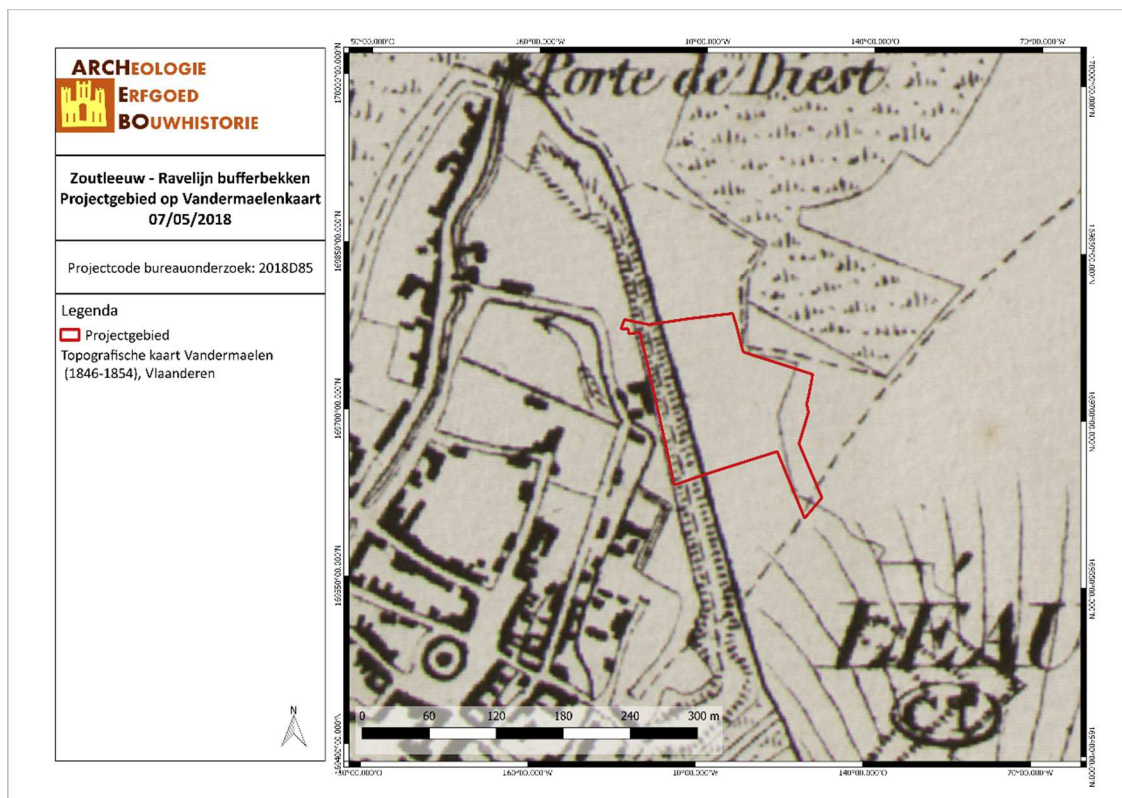
¹¹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

een afwijking in de nauwkeurigheid. Volgens de legger van Popp behoorden de percelen tot twee particulieren, een notaris uit Tienen en een landbouwer uit Zoutleeuw. Perceel 39c staat beschreven als moerasgrond. Beide percelen staan beschreven als ‘onbebouwd’.

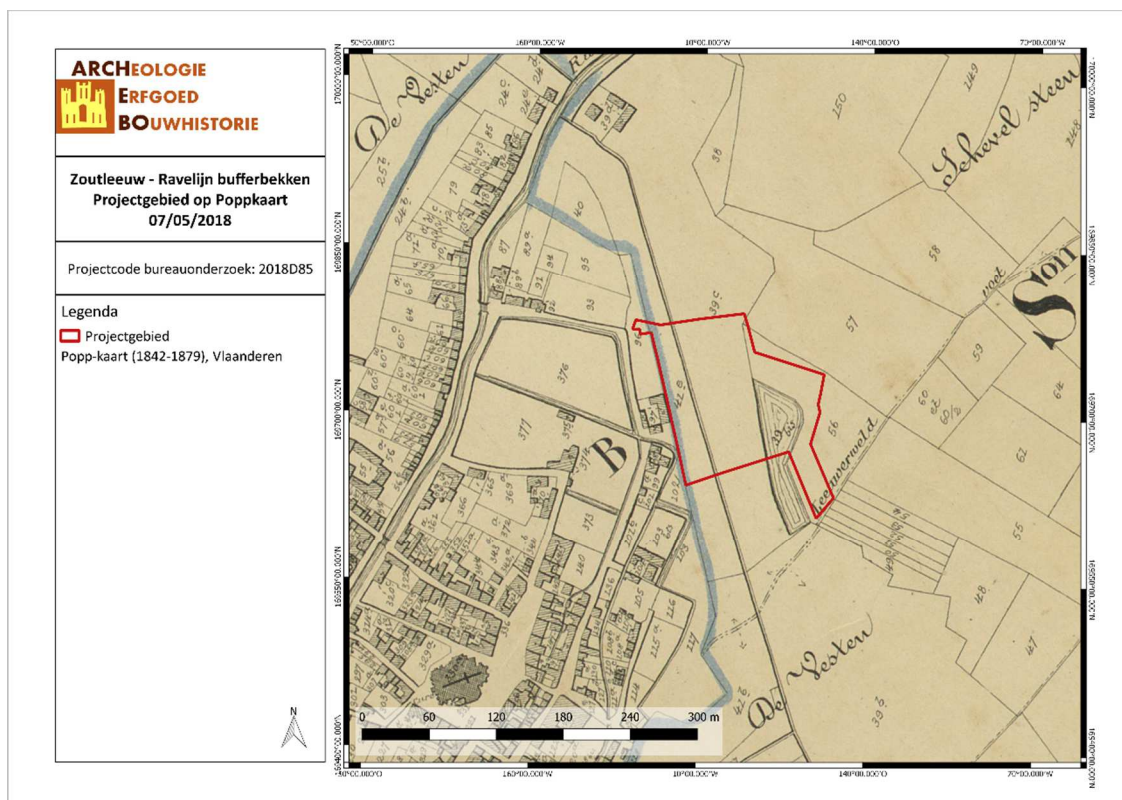
ZOBU/18/05/07/17 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).

ZOBU/18/05/07/18 - Digitale aanmaak

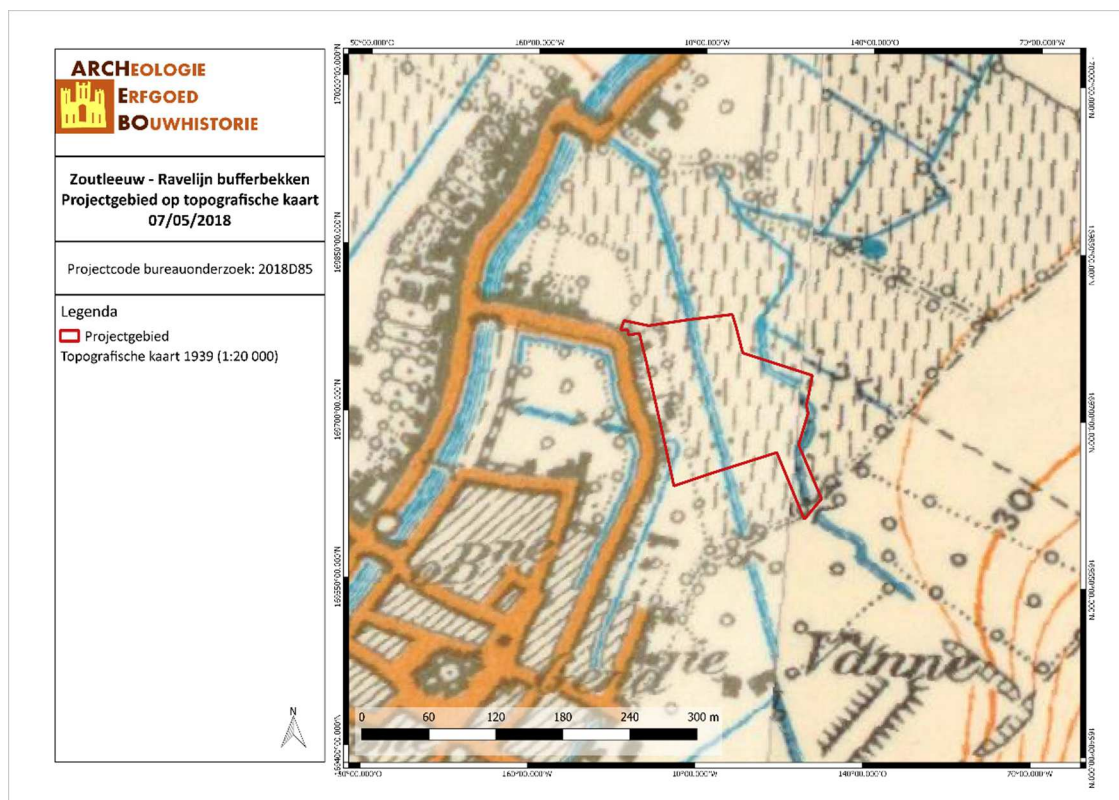
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018).

ZOB/18/05/07/19 - Digitale aanmaak

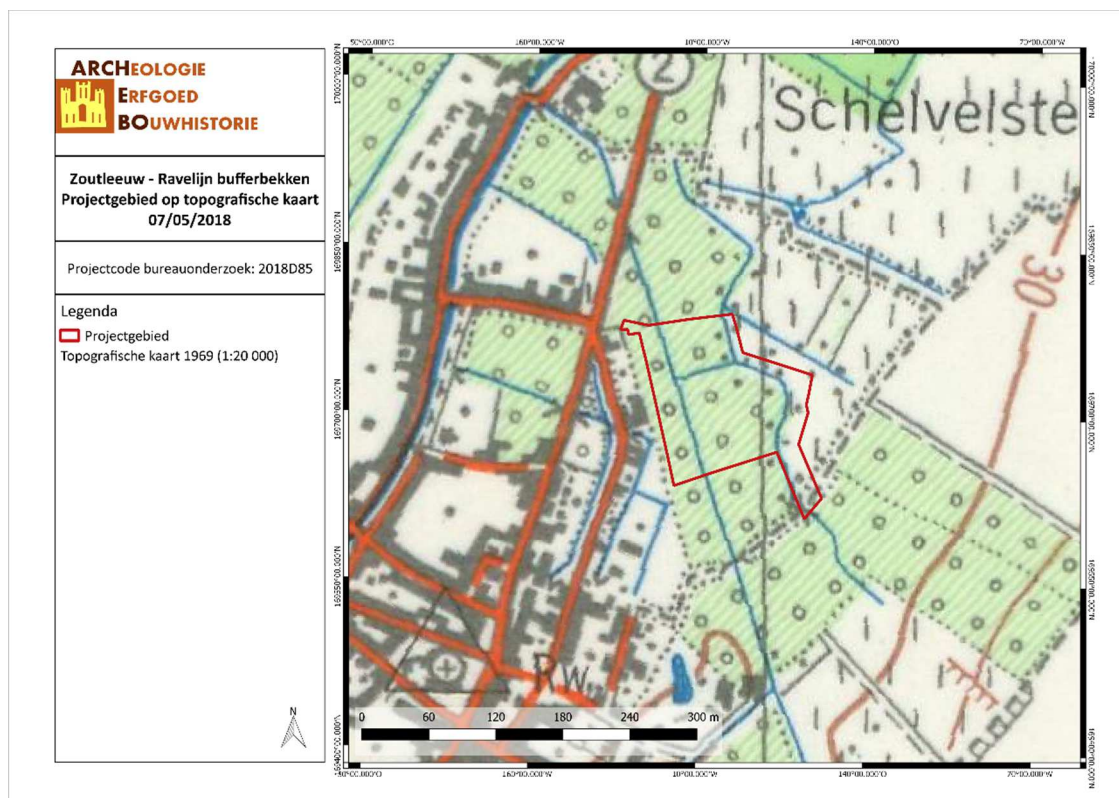
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018).

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1939 toont het projectgebied gekarteerd als grasveld. Gedurende de volgende 30 jaar is de het gebied stilaan ingenomen door een combinatie van grasland en bosland. Het projectgebied is onbebouwd tot de luchtfoto van 1971. Het betreft de huidige scoutslokalen met verharding. De topografische kaart van 1989 toont bijkomende bebouwing in het noorden van het projectgebied. De luchtfoto van 1979-1990 toont de inname van het grasveld ten oosten van het scoutslokaal als voetbalveld. Het meest zuidwestelijke gedeelte van het projectgebied (locatie van de bekken) is dik bebost.

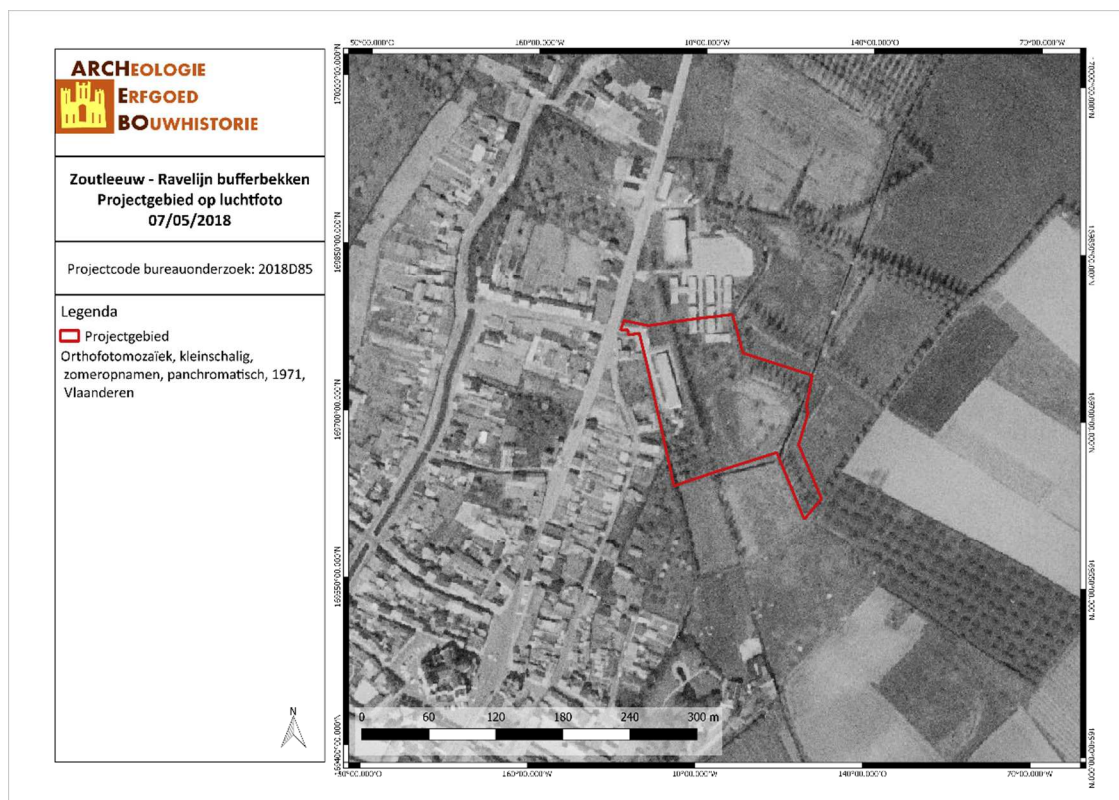
ZOBV/18/05/07/20 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

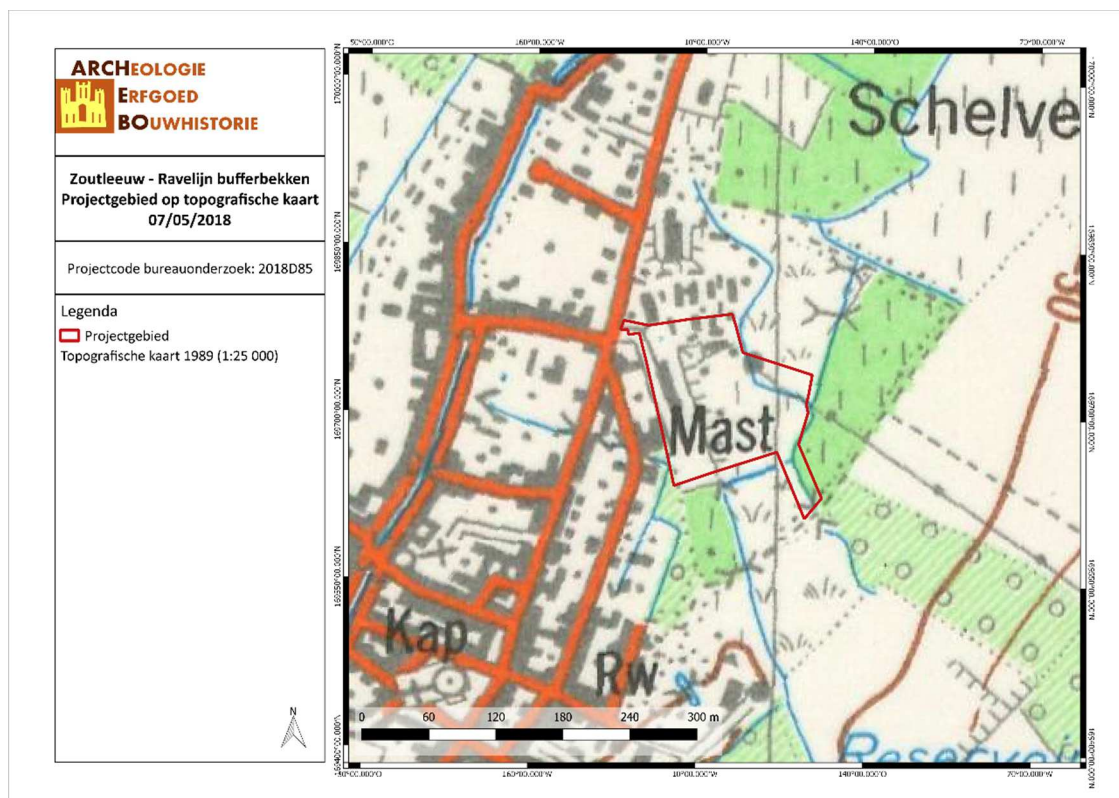
ZOBV/18/05/07/21 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

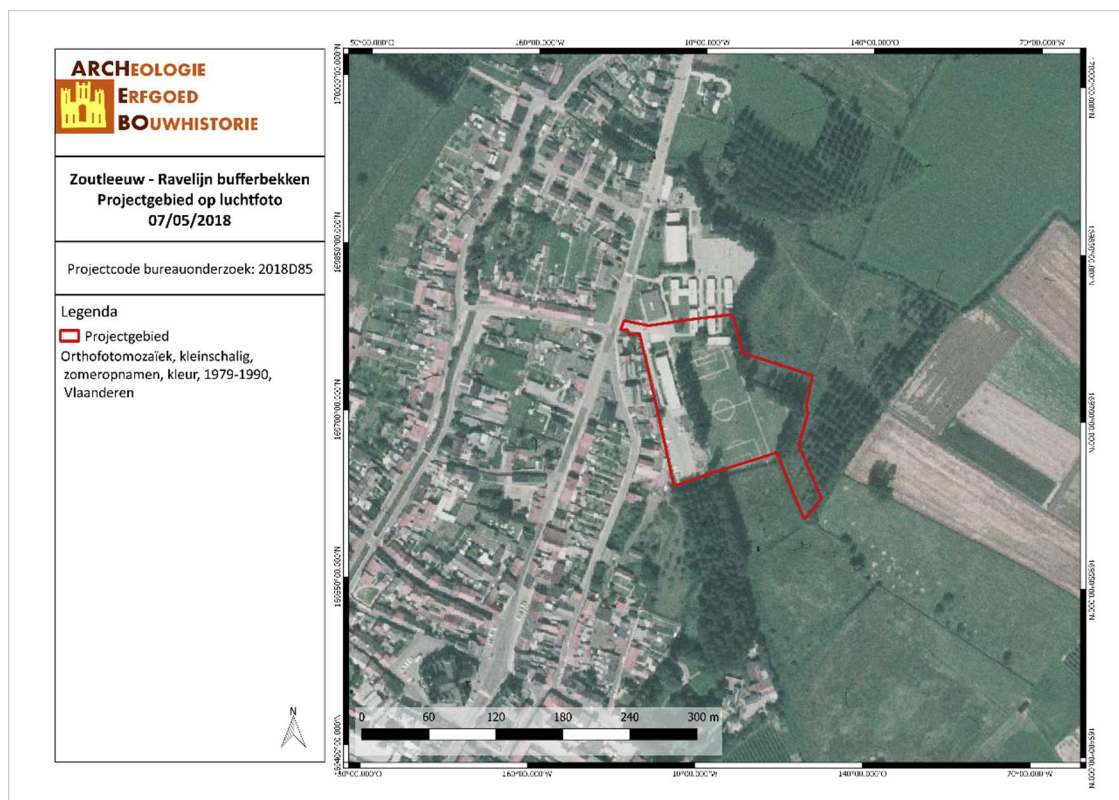
ZOBU/18/05/07/22 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018)

ZOBU/18/05/07/23 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1899 (Cartesius, 2018)

ZOBV/18/05/07/24 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

4.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig was in de 16de, 17de en 18de eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Verder toont het kaartmateriaal aan dat het projectgebied gedurende een langere periode (tussen ca. 1666 en 1784) een onderdeel vormde van de Tweede Stadsomwalling (Volle Middeleeuwen) en de latere stadsversterkingen.

In de ruime omgeving van het plangebied bevindt zich een groot aantal archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak sites die gelinkt kunnen worden aan de stadsomwallingen van Zoutleeuw. Het projectgebied situeert zich op twee CAI-locaties met name de Tweede Stadsomwalling en De Vesten (Spaanse citadel uit de 17de eeuw). Door de economische groei werd Zoutleeuw in 1312 één van de hoofdsteden van Brabant. Om de constante dreiging vanuit Luik te kunnen weerstaan en omwille van de bevolkingsgroei werd tussen 1330 en 1350 een tweede verdedigingsmuur gebouwd. Over de datering en de exacte locatie van die tweede stadsomwalling blijken in de geschiedkundige literatuur wel wat discussie te bestaan. Vondsten tonen aan dat het projectgebied zich hier echter situeert. Op de huidige locatie van het grasveld (westelijk gedeelte van het projectgebied) zijn er archeologische sporen gevonden van De Vesten uit de 17de eeuw (locatie 705). Ook Zoutleeuw zou een gebastioneerde vesting volgens het Oud-Nederlands systeem worden wanneer in 1666 de militaire ingenieur Antoine Van Marck er naartoe werd gestuurd om de niet meer onderhouden middeleeuwse vestingwerken aan te passen aan de moderne inzichten van die tijd, om de stad te beschermen tegen Franse en Hollandse aanvallen. Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter de impact van de aanwezige en vroegere begroeiing kan niet ingeschat worden. Door de bijkomende archeologische vondsten en de onduidelijkheden rond de exacte locatie van de vesten, is het moeilijk in te schatten wat er zich onder het huidige grasveld bevindt.

5 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

5.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van EXTENSA GROUP een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever een bijkomend bufferbekken gepland worden als aanvulling van archeologienota 'Zoutleeuw – Verkaveling' (ID 1511). De totale oppervlakte van het projectgebied is 1 308,7m².

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het projectgebied mogelijk verstoord is door de huidige en vroegere begroeiing. Aangezien niet geweten is hoe diep de ingrepen door de aannemer zullen plaatsvinden is het niet geweten of de archeologische sporen *in situ* bewaard kunnen blijven.

5.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich een groot aantal archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak sites die gelinkt kunnen worden aan de stadsomwallingen van Zoutleeuw. Het projectgebied situeert zich op twee CAI-locaties met name de Tweede Stadsomwalling en De Vesten.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er geen bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied gedurende de 16de, 17de en 18de eeuw. Wel bevonden zich op het projectgebied vestingwerken gedurende deze eeuwen. Ook de Tweede stadsomwalling uit de volle middeleeuwen zou zich deels op het projectgebied bevinden (CAI).

Aan de hand van de luchtfoto's uit de 2de helft van de 20ste en vroege 21ste eeuw is een wisselende beplanting van het projectgebied te zien.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische en cartografische bronnen zijn restanten van twee CAI-locaties te verwachten met name de Tweede Stadsomwalling en de Vesten. Met de nivellering van de vestingwerken in de 18de eeuw hebben de percelen een lange tijd braak gelegen. In de 19de eeuw waren de percelen in gebruik door twee eigenaren waaronder een landbouwer waarvan het perceel genoteerd stond als moeras.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Voor de aanbouw van het huidige scoutsgebouw en de aanpalende parking moet in het verleden het bodemarchief reeds verstoord geweest zijn. In hoeverre dit het geval was, is echter onduidelijk vermits er geen info voorhanden is over de diepte van de funderingen. Voor het grasveld toont de historische en

cartografische analyse aan dat het bodemarchief niet meer verstoord is sinds de nivellering van de Spaanse citadel in de 18de eeuw.

5.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

5.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van EXTENSA GROUP een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever een bijkomend bufferbekken gepland worden als aanvulling van archeologienota 'Zoutleeuw – Verkaveling' (ID 1511). De totale oppervlakte van het projectgebied is 1 308,7m².

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich een groot aantal archeologische waarden. Het betreft in hoofdzaak sites die gelinkt kunnen worden aan de stadsomwallingen van Zoutleeuw. Het projectgebied situeert zich op twee CAI-locaties met name de Tweede Stadsomwalling en De Vesten.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig was in de 16de, 17de en 18de. Wel bevonden zich vestingwerken op het projectgebied in deze periode. Deze werden ook aangetroffen tijdens een vooronderzoek met ingreep in de bodem dat werd uitgevoerd door ARCHEBO bvba.

Het projectgebied ligt volgens de Traditionele Landschappenkaart zowel in de Dijle-Gete-Demeris als in Vochtig Haspengouw. Deze regio wordt gekenmerkt door een glooiend landschap van zeer vruchtbare gronden die gebruikt worden voor landbouw en veeteelt. Doorheen de stad loopt de rivier de Kleine Gete.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als ON, wat zoveel betekent als 'opgehoogde terreinen' en Ahp (sterk gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling).

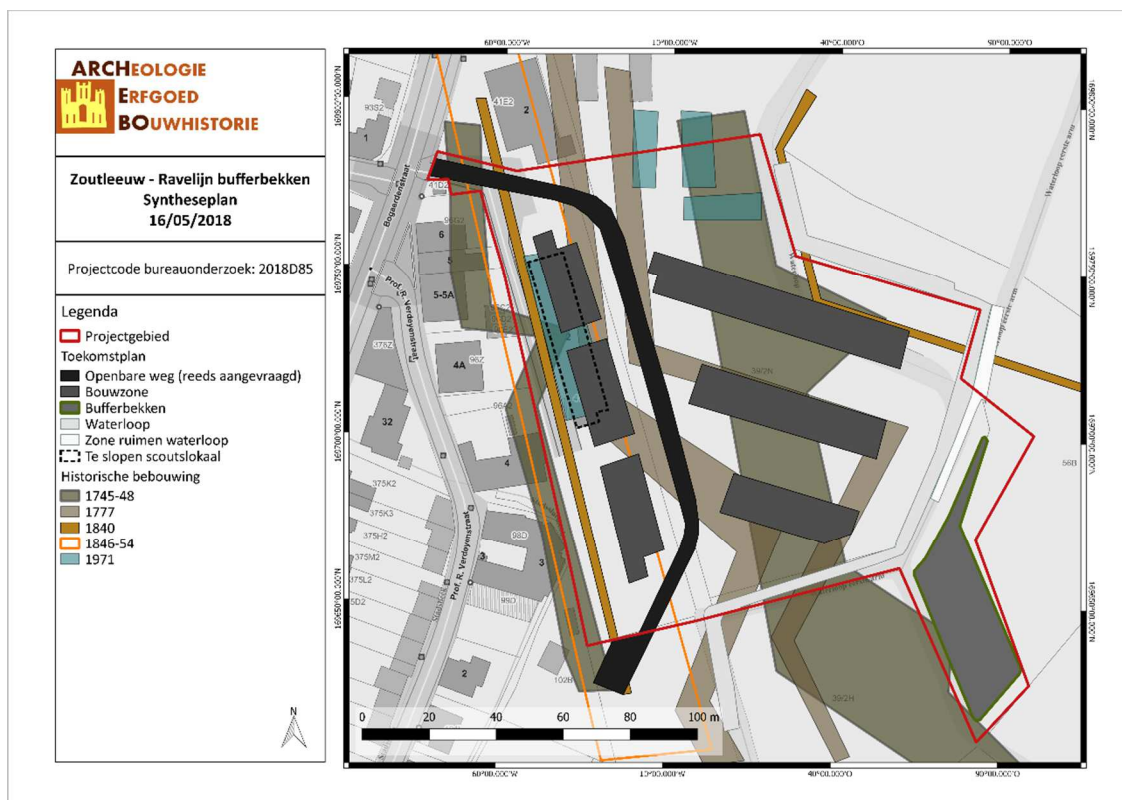
Het projectgebied wordt niet gekarteerd weergegeven op de bodemerosiekaart. Omgevende percelen echter tonen zeer lage, lage en verwaarloosbare niveaus van potentiële erosie. Op de bodemgebruikskaart staat het plangebied deels weergegeven als 'andere bebouwing', akkerbouw en alluviaal weiland.

5.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van EXTENSA GROUP een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever een bijkomend bufferbekken gepland worden als aanvulling van archeologienota 'Zoutleeuw – Verkaveling' (ID 1511). De totale oppervlakte van het projectgebied is 1 308,7m².

In het projectgebied zijn archeologische waarden gekend. Op basis van de historische en cartografische bronnen zijn restanten van de Tweede Stadsomwalling (Late Middeleeuwen) en de Vesten (17de eeuw) terug te vinden binnen het projectgebied.

Op het syntheseplan zijn de geplande bouwkundige structuren aangeduid in combinatie met de historische bebouwing.

ZOB/18/05/16/25 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).

5.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

6 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Lisson, J. "Een papieren stad. Het ontstaan en de ontwikkeling van Zoutleeuw aan de hand van een morfologische analyse van Jacob van Deventers stadsplattegrond (10de - 16de eeuw)." Masterpaper, K.U. Leuven, 2012.

Moria, Roger. *De Spaanse Citadel. De vesting Zoutleeuw in de 17de en 18de eeuw*. Zoutleeuw, 2005.

Ryssaert, Caroline, David Maes, Richard Exaltus, Joep Orbons, en Walter Sevenants. "Archeologische evaluatie en waardering van de Spaanse citadel. Zoutleeuw, provincie Vlaams Brabant". Antwerpen: Studiebureau Antea Group, 15 november 2013.

Scheys, G., en L. Baeyens. "Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Zoutleeuw 91 W". Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.), 1957.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Spaanse citadel van Zoutleeuw". Online inventaris. Inventaris Onroerend Erfgoed. Geraadpleegd 28 november 2016.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302105>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017.
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

7 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.....	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	8
Figuur 5: Detail bufferbekken (Geotec, 2018).....	8
Figuur 6: Plan geplande toestand (Geotec, 2018).....	9
Figuur 7: Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018).....	10
Figuur 8: Kaart met situering van het projectgebied en aanduiding van de verschillende fases (ARCHEBO bvba, 2018).....	11
Figuur 9: Parallele grachten in het vlak (ARCHEBO bvba, 2016).	11
Figuur 10: <i>Profiel van een gracht met aanduiding van het aangelegde niveau in rood (ARCHEBO bvba, 2016)</i>	12
Figuur 11: <i>Profiel van een gracht (ARCHEBO bvba, 2016)</i>	12
Figuur 12: Profiel werkput 9 (ARCHEBO bvba, 2016).....	13
Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	14
Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018).	15
Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2018).	15
Figuur 16: Zoutleeuw aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018).....	16
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018).	17
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).....	17
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).....	18
Figuur 20: De citadel van Zoutleeuw zoals gebouwd naar ontwerp door Van Marck (Kaart “Planta de la villa de LLEAO con sus ...”, Archief José Huypens Zoutleeuw) (Ryssaert, 2013).	19
Figuur 21: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018).	21
Figuur 22: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)	22
Figuur 23: Detail uit de kaart van Zoutleeuw van Jacob van Deventer met aanduiding van het projectgebied (Cartesius, 2018).	24
Figuur 24: Detail uit de Villaretkaat met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).	24
Figuur 25: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	25
Figuur 26: Beschrijving van de eigendom en eigenschappen van de percelen in de legger van Popp (UGent, 2016).	25
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).....	26
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018).	26
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018).	27
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018).....	28
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018).....	28
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1971 (Geopunt, 2018).....	29
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018).....	29
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018).....	30
Figuur 35: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018).....	33

8 PLANNENLIJST

ZOBU/18/05/14/1 - Digitale aanmaak.....	6
ZOBU/18/05/14/2 - Digitale aanmaak.....	6
ZOBU/18/05/14/3 - Digitale aanmaak.....	8
ZOBU/18/05/14/4 - Digitale aanmaak.....	10
ZOBU/18/05/14/5 - Digitale aanmaak.....	11
ZOBU/18/05/14/6 - Digitale aanmaak.....	14
ZOBU/18/05/14/7 - Digitale aanmaak.....	15
ZOBU/18/05/14/8 - Digitale aanmaak.....	16
ZOBU/18/04/26/9 - Digitale aanmaak.....	17
ZOBU/18/04/26/10 - Digitale aanmaak.....	17
ZOBU/18/04/26/11 - Digitale aanmaak.....	18
ZOBU/18/04/26/12 - Digitale aanmaak.....	21
ZOBU/18/04/26/13 - Digitale aanmaak.....	22
ZOBU/18/04/26/14 - Digitale aanmaak.....	24
ZOBU/18/04/26/15 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/16 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/17 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/18 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/19 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/20 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/21 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/22 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/23 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/24 - Digitale aanmaak.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
ZOBU/18/04/26/25 - Digitale aanmaak.....	33